

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 16
b) dostavljen, na dom
mesečno 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu 40
Mesečna priloga: Vestnik SHS

SLOVENEK

Cene inseratov:
Klasifikacija po vrsti in obliki
oglasa po Din. 1.— in Din. 1.50;
veliki oglas nad 45 mm vs-
tine po Din. 2.—, postarna in-
st. po Din. 3.—.
Pri vsakem naročilu popust.
Izplača vsak dan izvanredni
pomočnik in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 8/III.
Recepti se ne vračajo; nevrnjenih pism se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 8. — Račun poštne aran-
žiranja št. 630 za naročnike in št. 349 za oglaš-
evalce. Zagreb 39.911, Beograd 7562, Pariz in Dunaj 24.797.

Ruski Imperializem.

Decembarska številka ugledne »Revue de Genève« prinaša med političnim pregledom svetovnih dogodkov članek, čigar izvajanje so vredna, da jih kljub nekaterim bistva stvari nezadevajočim netočnostim kratko posnamemo.

Avtor ugotavlja, da tudi sovjetska Rusija teži na zapad. Carska Rusija je silila v Evropo pod slovanskimi nacionalističnimi gesli, sovjetska Rusija zasleduje nehoti in podzvestno isti cilj pod geslom internacionalnega bratstva vseh »tlačenih in ponižanih«. Baltičke republike, ki se imajo za svoj obstanek zahvaliti po ruski revoluciji nastalemu brezvladju, stoje Rusiji na poti, da se ne more razviti njena trgovina po severnih morskih poteh. Riga je Rusiji tako potrebna kakor svobodni izhod iz Črnega morja. Poljska je svoje meje raztegnila tako daleč na vzhod in si podvrgla milijone Ukrajincev in Belorusov, da je Rusija tam v položaju, v katerem je bila pred Petrom Velikim. Pravtako je Rusiji na poti romunska Besarabija. Z eno besedo, Rusija mora biti imperialistična, če bi sama ne hotela biti, po notranji življenjski sili.

Avtor se poprašuje, katere sile bi se mogle tej naravni ekspanziji postaviti v bran. Bolgarija? Na to še misliti ni. Ne samo to, da so zavezniki to deželo razorožili, Rusija »živja tam neizpremenjene globoke simpatije in Ukrajina je naravni posredovalec med Bolgarijo in Veliko Rusijo. Rumunija? Njene nizke vojaške sposobnosti so znane, Besarabija pa je vsa za Rusijo iz prostih gospodarskih razlogov. Jugoslavija? Tu je jasno, da ne Srbi ne Hrvati ne bodo stali Rusiji na poti. Ravnotako ne Češkoslovaška, ta klasična dežela rusofilstva. Poljska? Ta ima sama s seboj preveč opraviti. Na Avstrijo in Ogrsko tudi ni računa. Nemčija? Ta komaj čaka, da jo Rusija reši jarma francoske nadvlade.

Resnica je, pravi avtor, da bi Evropa, ako bi se Rusija kdaj zares dvignila, v svoji današnji razdrapanosti bila napram njej tako brez moči kakor je bila za časa navalov Atila in Džingiskana.

Morebiti je ta sodbja nekoliko pretirana, toda Evropa bo že sama skrbela, da se politično in gospodarsko sama tako desorganizira, da se misli »Revue de Genève« utegnejo v doglednem času uresničiti.

Madžarski oddelki prekoračili romunsko mejo.

Praga, 11. jan. (Izv.) Iz Bukarešte poročajo, da je bil včeraj popoldne objavljen oficijelno naslednji uradni komunikat: V noči od včeraj na danes sta prekoračila dva mažarska vojaška oddelka v ozemlju pri Aradu romunsko mejo ter preiskovala v okolici ležeče kraje. En oddelk so presenetile rumunske patrole ter se je nato umaknil. Pri tem se je od mažarske strani nekoliko ustrelilo. Že nekaj časa se opaža koncentracija mažarskih čet na romunski meji. Vlada je podvzela korake, da se onemogoči obnovitev takih dogodkov. List »Adeverul« pripominja, da bo romunska vlada podvzela energične korake v Budimpešti v sporazumu z malo antanto.

Italija nabira dobrovoljce.

Rim, 11. jan. Vojaška oblast je razpisala nabore za dobrovoljce. Sprejemajo krmilarje, radiotelefiste, semaforiste, kolniške strežnike, topničarje in torpedarje in končno pisarje.

Angleško brodovje v Sredozemskem morju.

London, 11. jan. (Izv.) »Morning Post« poroča, da je oddelek angleške atlantske mornarice, obstoječ iz 5 oklopnih, 4 križark, oddelka podmorskih čolnov in rušilcev, odpul včeraj iz Portlanda z določilom, da križari tri mesece v španskih vodah. Vojne ladje imajo s seboj za 6 mesecev municije, da so oborožene za vsak slučaj.

Francosko-belgijske čete so vkorakale v ruhrsko ozemlje.

Francosko-belgijska nota Nemčiji. — Ostro nasprotstvo med Anglijo in Francijo. — Odpor Nemčije.

Berlin, 11. jan. (Izv.) Uradno se poroča: Francoski poslanik in belgijski odpravnik v Berlinu sta predala včeraj državnemu zunanjemu ministru enako glaseči se noti, ki vsebujeta nastopno: Na podlagi po reparacijski komisiji ugotovljene neizvršitve, ki jo je zakrivila Nemčija pri izvedbi problema reparacijske misije v zadevi lesnih in premogovnih dobav Franciji, je z ozirom na določila §§ 17 in 18, dodatka 2 k oddelku 8 versailleske pogodbe sklenila francoska vlada poslati v ruhrsko ozemlje nadzorstveno komisijo, obstoječo iz inženirjev s potrebnimi pooblastili za nadzorovanje poslovanja premogovnega sindikata, za zagotovitev točnega izvrševanja po reparacijski komisiji določenega problema potom izdanih povelj temu sindikatu ali nemškim prometnim oblastem in za uporabo vseh ukrepov, ki so potrebni za izpolnilo reparacije. Pooblastila te komisije se potrjujejo s priloženimi listinami. Nemška vlada se naproša, naj to sporoči prizadetim oblastem in jim izda potrebna navodila za natančno izpolnjevanje predpisov, ki jih vsebujejo.

Italijanska komisija je istotako sklenila, da pošlje svoje inženere za sodelovanje v tej komisiji. Francoska vlada polaga važnost na izjavo, da ne misli sedaj na kakšno vojaško operacijo ali vojaško zasedbo. Francoska vlada pošilja v ruhrsko ozemlje enostavno samo komisijo inženirjev in uradnikov, ki ima jasno označen namen, skrbeti za to, da bo Nemčija izpolnjevala obveznosti, ki jih vsebuje versailleska mirovna pogodba. Francoska vlada pošilja v ruhrsko ozemlje samo za varstvo komisije in za zagotovitev izvedbe njenih navodil potrebne čete.

V normalnem življenju prebivalstva se ne bo izvršila nobena izprememba in nobeno motenje. Prebivalstvo more delati dalje v miru in redu. Nemška vlada ima največji interes na olajšanju dela komisiji in na nastanitvi čet, določenih za njeno varstvo.

Francoska vlada računa na dobro voljo nemške vlade in vseh oblasti, katerokoli vrste naj bi bile. Ako bi se ukrepi uradnikov komisije in nastanjanje spremljajočih čet oviralo s kakršnimkoli manevrom ter ogrožalo, ali pa da bi krajevne oblasti povzročile s svojo delavnostjo ali nedelavnostjo kakršnokoli zmešnjavo v materijalnem življenju ali v gospodarstvu ozemlja, se bo smatralo za edino potrebno uporabiti prisilne ali kazenske ukrepe.

NEMSKI PROTEST.

Berlin, 11. jan. (Izv.) Pri izročitvi francoske in belgijske note glede ukrepov v ruhrskem ozemlju je izjavil zunanji minister dr. Rosenberg, da si državna vlada pridržuje pravico odgovora, da pa more že sedaj protestirati proti napovedani akciji, ker pomenja kršitev mirovne pogodbe in mednarodnega prava.

Francoske čete v Essenu.

Essen, 11. jan. (Izv.) Francoska konjenica in pehota z oklopnimi vozovi sta danes proti 6. zjutraj prekoračili mejo zasedenega ozemlja v Kettwigu ter sta korakali v 2 ločenih kolonah proti Essenu. Od Mühlheima niso nobene čete na pohodu.

Essen, 11. jan. (Izv.) Prve francoske čete so dospеле danes ob 9.30 dopoldne semkaj.

Essen, 11. jan. (Izv.) Ob 2. popoldne so francoske čete zasedle notranje mesto.

Pariz, 11. jan. (Izv.) Agence Havas poroča uradno: Francoske čete v jakosti dveh pehotnih divizij in ene konjeniške divizije so danes zjutraj odkorakale pod poveljstvom generala Henrysa in vrhovnim poveljstvom generala Degoutte. Spremljane

od enega belgijskega vojaškega oddelka, v smeri proti Essenu ter so ob 15. zasedle Oberhausen, Gelsenkirchen, Essen in Ratingen. Francoske edinice obmejne komisije bodo tvorile v Porenju rezervo za posadko v ruhrskem ozemlju.

125.000 REZERVNIH MOŽ PRIPRAVLJENIH.

Pariz, 11. jan. (Izv.) Kakor poroča »New York Herald«, se potrjuje v merodajnih francoskih vojaških krogih vest, da se bo pri vkorakanju v ruhrsko ozemlje uporabilo okoli 7500 mož. Kot rezerva pa bo približno 25.000 mož pripravljenih v düsseldorfskem trikotu in nadaljnjih kakih 100.000 mož pa v Porenju.

NEMŠKI POSLANIK ZAPUSTIL PARIZ.

Pariz, 11. jan. (Izv.) Nemški poslanik dr. Meyer je danes izročil vodstvo poslov nemškega poslaništva poslaniškemu svetniku v. Höschu ter odpotoval opoldne iz Pariza.

Berlin, 11. jan. (Izv.) Kakor poročajo listom od pristojne strani, se je vsled odredbe vlade danes dopoldne ustavilo dobavljanje reparacijskega premoga.

ARETIRANI KOMUNISTIČNI VODITELJI.

Pariz, 11. jan. (Izv.) Komunistični voditelji Senart, L. assot in Jacob so bili včeraj aretirani v St. Quentinu v trenutku, ko so se vrnili iz Essena.

Pariz, 11. jan. (Izv.) Tekom včerajšnjega večera so bili nadaljnji komunisti aretirani radi delovanja v Franciji in deloma radi svojega delovanja, ki so ga izvajali zadnje tedne v zasedenem in nezasedenem ozemlju Nemčije.

ODPOR PREMGOVNEGA SINDIKATA.

Pariz, 11. jan. (Izv.) »Echo de Paris« poroča, da more odpor premogovnega sindikata samo pospešiti izvedbo francoskih načrtov.

London, 11. jan. (Izv.) Posebni poročevalec »Times« v Düsseldorfu poroča k preselitvi premogovnega sindikata iz Essena v Hamburg, da more preselitev arhivov povzročiti Francozom velike težkoče.

ZALNI DAN V NEMCIJI.

Berlin, 11. jan. (Izv.) Državna vlada je sklenila, da se prihodnja nedelja praznuje splošno kot narodni dan žalosti radi težke pravne kršitve, ki jo je povzročila Francija s protipravno zasedbo mirnih pokrajin Nemčije, neupoštevanje mirovne pogodbe.

ODLOČNA DEMONSTRACIJA ANGLIJE.

Pariz, 11. jan. (Izv.) Londonski dopisnik »Matin« poroča, da bo imel angleški kabinet danes eno najvažnejših sej po vojni. Bonar Law bo stavil kabinetu tri vprašanja: 1. Ali naj se protestira proti akciji Francije? 2. Ali naj Anglija pusti svoje čete nadalje v Porenju? 3. Ali naj ostane Anglija še nadalje zastopana v reparacijski komisiji, poslaniški konferenci in v drugih medzaveznikiških zastopstvih? V slučaju negativnega odgovora bo Anglija prekinila zvezo s Francijo.

AMERIŠKI PROTEST: ODPOKLIC ČET.

London, 11. jan. (Izv.) Reuterjev urad poroča iz Washingtona, da tolmačijo v političnih krogih odpoklicanje ameriških čet iz Porenja kot protest proti francoskim ukrepom v ruhrskem ozemlju. Doznava se, da je predsednik Harding izdal povelje za odpoklic ameriških čet na sporočilo Francije, da prične z zasedbo ruhrskega ozemlja, k čemer se je Francija odločila kljub temu, da je vedela natančno, da bodo v tem slučaju ameriške čete odpoklicane.

ITALIJANSKI ZVEZNI NAČRT PROTIFRANCIJI.

Rim, 11. jan. (Izv.) »Tribuna« piše: Po odklonitvi italijanskega predloga od strani Anglije so navezane kontinentalne države druga na drugo. Radi tega je italijanska vlada zasnovala novo rešitev v obliki združitve interesov veslesil Francije, Italije in Belgije. Mogoče bi se mogla pritegniti tudi Nemčija k tej združitvi. Vstop Nemčije v to državno zvezo je odvisen od plačila določenega števila milijard na podlagi skupnega sporazuma o načinu plačevanja. Namen Italije je, nadomestiti medsebojno borbo s sodelovanjem evropskih narodov. Ta načrt se v Italiji sedaj izdeluje. Predpogoj pa je volja Nemčije za izpolnitev temeljnih obveznosti. Ako se posreči italijanski načrt glede sodelovanja kontinentalnih vlasti, bi se mednarodni odnošaji preosnovali v izrečno evropskem zmislu.

LITVANSKI ZASEDLI LAUGSZARGEN.

Memel, 11. jan. (Izv.) Memelski list »Dampfboot« poroča: Z ozirom na manifest, razširjen od velikolitvanske strani, je bil bivši deželni ravatelj Lemonaitis imenovan za predsednika memelskega ozemlja ter državni svet deželnega ravateljstva razpuščen. Bržkone iregularne litvanske tolpe so zasedle mejo pri Laugszargenu v vzhodni Prusiji.

Heidekrug, 11. jan. (Izv.) Danes ob pol 6. uri zjutraj je zasedlo Heidekrug približno 400 Litvincev v civilu.

Memel, 11. jan. (Izv.) Danes dopoldne je proglasil vrhovni komisar obsedno stanje nad Memelom.

Bogastvo ruhrskega ozemlja.

(»Rapport Dariac«.)

Anatole France je o pretekli svetovni vojni dejal: »Človek misli, da umira za svojo domovino, umira pa za industrijce.« Če bi se imela svetovna vojna nadaljevati, bi šlo bistveno za iste interese. Zasedba ruhrskega ozemlja od strani Francije nima namreč samo namena iztisniti iz Nemčije reparacije, ampak v prvi vrsti polastiti se polagoma največjega železnega in premogovnega rajona v Evropi. Dokaz za to je predvsem takozvani »rapport Dariac«.

Pariška »Humanité«, 7. in 8. januarja, poroča o tem sledeče:

Predsednik finančne komisije francoske zbornice Dariac je dobil pred nekoliko meseci od Poincaréja nalog, da prouči gospodarsko in industrijsko stanje Porenja. Njegovo poročilo je novembra meseca objavil »Manchester Guardian«. Francoski list so ga vsled vpliva vlade zamolčali. Naravno — kajti ta dokument je služil vladi za podlago zasedbe ruhrskega ozemlja in načrta izkoriščanja ondotnih naprav, ki sta ga izdelala Coste in Taffanel.

Dariac izvaja, da ruhrsko ozemlje, osebno pa Düsseldorf, Duisburg in Ruhrort, tvori glavni vir nemške moči, ki se naslanja na ogromne množine železa in premoga ter njihovih derivatov. Tu je tudi sedež vseh nemških konzorcijev, ki vodijo ekonomično politiko celokupne Nemčije. Od 119 milijonov ton premoga, ki ga je tam Nemčija v enem letu producirala, jih je 115 iz Ruhra. Nemčija je destilirala 50 do 55 milijonov ton tega premoga, od katerega se je okoli 10 milijonov ton uporabilo za produkcijo svetilnega plina in okoli 45 milijonov ton v svrhu produkcije 32 milijonov ton metalurgičnega koksa; od te množine pohaja iz Ruhra 25 milijonov ton. Subprodukti te destilacije pa so dali okoli 500.000 ton amonijakovega sulfata in 400.000 ton tera. Iz destilirane tera pa se je produciralo bencol, fenol in drugi subprodukti, kateri služijo tovarnam za barvila, farmacevtske produkte, parfeme itd., ki dajejo Nemčiji v teh panogah prvenstvo v svetu.

Nasproti tem številkam so, pravi Dariacov raport, številke francoske industrijske produkcije naravnost smešne.

Premoga je producirala cela Francija predvino 40 milijonov ton, danes pa samo 25 milijonov; koksa je proizvajala 3.500.000 ton, danes 774.000. Tera je producirala 300 do 400.000 ton, amonijakovega sulfata 50 tisoč ton, jekla 4 do 5 milijonov ton, litega železa 5 do 6 milijonov ton.

Medtem pa je samo Stinnesov konsorcij v ruhrskem ozemlju produciral: 18 milijonov 300.000 ton premoga, 4.555.000 ton koksa, 129.000 ton tera, 59.000 ton amon. sulfata, 2.660.000 ton jekla in 2.119.200 ton litga železa. En sam konsorcij!

Poročilo Dariaca pa ima še eno zanimivo poglavje. Dariac namreč povdarja, da so ravno kemični subprodukti ruhrske premogovne proizvodnje tisti faktor, ki v obliki umetnih gnojil vzdržujejo vse nemške poljedelstvo, katere naravna produktivnost čezdaljeboj pada. Krompirja se je n. pr. l. 1913 v Nemčiji pridelalo 40 milijonov ton, l. 1921 pa samo še 21. Poročilo ima tu očitno namen opozoriti vlado na to, kako more Francija na Nemčijo pritisniti, da se ukloni reparacijskim zahtevam, ako Francija dobi kontrolo nad produkcijo umetnih gnojil, ki so za prehrano Nemčije tako življenjskega pomena, da bi bila brez njih obsojena na glad.

Dariac se končno v tem poročilu bavi z načrtom, kako nemške kapitaliste prisiliti, da osnujejo skupno s francoskimi konsorcij v svrhu eksploatacije ruhrskega ozemlja.

To poročilo meče jarko luč na zasedbo tega ozemlja in na njen pravi namen.

Oster govor Poincareja proti angleškemu stališču

Pariz, 11. jan. (Izv.) Ministrski predsednik Poincaré je pričetkom svojega govora na današnji seji parlamenta podal pregled o pogajanjih na pariški konferenci. Zatem je podvrgel angleški načrt ostri kritiki in zlasti ona določila, ki govore o komiteju bankirjev in pripustitvi nemškega zastopnika k zborovanju, ki bi naj izreklo odločitev. Nikdar se ni v zadnjih treh letih zahtevalo od Francije, naj prevzame versaillesko pogodbo. Ako bi kaj takega pripustila, kako trajnost in veljavnost bi potem imel katerikoli dogovor, ki bi ga pozneje kdaj zopet sklenili zavezniki med seboj? V tem slučaju bi veljavnost pogodb ne trajala dalje kot od jutra do večera. Poincaré je nato povdarjal, da bi uveljavljanje angleškega načrta zelo kmalu vodilo do supremacije Nemčije nad Evropo. Med splošnim odobravanjem poslanec je izjavil Poincaré, da zbornica ne dovoljuje, da bi se angleško-francosko nesoglasje predložilo v razsojanje razsodišču bankirjev. Kakor so tudi mednarodni finančniki mogočni, vendar pa nima veselja, poklicati jih za sodnike sveta. Tudi ofcielnega vprašanja samega jim ne more prepustiti vlada v rešitev. Ministrski predsednik je nadalje opozarjal na ugotovitev zapadlosti Nemčije glede lesnih in premogovnih dobav, pri čemer je pripomnil, da trdi Nemčija, da so od Francije ponujane cene za reparacijske dobave preizkušne, medtem ko je dobavljala drugam iste predmete za še nižjo ceno. Nota Wolfovega urada jasno kaže, da odklanja Nemčija dobavo reparacijskega koksa.

Nemčija, ki more izdelovati ogromne množine dušika in sicer dvakrat toliko, kolikor rabi za svoje poljedelstvo, se je sploh branila, dobavljati dušik za francoske potrebe. Nemčija se brani izvesti obsežni od vlade izdelani in od reparacijske komisije odobreni program glede stvarnih dobav in glede dostavitve nemških devojnih moči. Poincaré je navedel nato one člene pogodbe, ki dajejo posameznim vladam pravico uporabiti sankcije. Chamberlain je to pravico formalno priznal, na podlagi katere so danes v Essenu belgijski, italijanski in francoski inženjerji. (Poslanci so se pri tem dvignili s sedežev in prire-

dili navzočima poslanikoma Italije in Belgije ovacije.) Poincaré je nadaljeval, da Francija ne bo zapustila tal pogodbe. Vkorakala je v ruhrsko ozemlje, da brani skupne interese zaveznikov. Nato se je Poincaré bavil z odstranitvijo arhivov premo-govnega sindikata, ki se je brzkone zgo-dila radi tega, ker bi mogli dokazati natančneje neupravičenost zapadlosti Nemčije in odpoklicanja nemškega poslanika. Izjavil je, da je vsa grožnja, ki tiči v tem odpoklicanju, zaman in ako bi se hotela ta grožnja uresničiti, bi Francija podaljšala svojo akcijo na podlagi pogodbe, ki ji daje za to pravico. Ministrski predsednik je izjavil, da je neresnična trditev, da se odpoklicanje ameriških čet iz Porenja mora smatrati kot protest proti akciji. Amerika je ta svoj sklep storila že davno prej in Nemčija sama je bila, ki je želela naj ostanejo te čete v Porenju.

Pariz, 11. jan. (Izv.) Zbornica je odgodila razpravo o interpelacijah glede zasedbe ruhrskega ozemlja in zunanji politiki na prvi petek v februarju s 478 glasovi proti 86 glasovom.

Sporazum za amnestijo v Lozani.

Lausanne, 11. jan. (Izv.) Med zavez-niki in Turki se je dosegel sporazum glede amnestije. Po tem sporazumu se z malimi izjemami, ki so si jih pridržali Turki kakor Grki, amnestirajo vse one osebe, ki so zakrivilo od 1. avgusta 1914 do 20. novembra 1922 politične ali vojaške prestopke.

Velika nesreča v nemškem rudniku.

95 rudarjev mrtvih.

Hindenburg, 11. jan. (Izv.) V nekem rovu je eksplodirala bencolna lokomotiva, vsled česar se je vnel ves rov. 95 rudarjev je požar odrezal pot na prosto. Kakor poroča rudniško vodstvo, se je bati, da so vsi rudarji mrtvi.

KRALJ KONŠTANTIN UMRLE.

Palermo, 11. jan. (Izv.) Bivši grški kralj Konstantin je umrl.

LETALSKI REKORD.

Pariz, 10. jan. (Izv.) Kakor poroča »Matine« iz Biskre, je neki francoski letalec prekosil na letalu brez motorja, na katerem je imel enega potnika, svetovni Fokkerjev rekord. V zraku je bil 69 minut.

Glasovi o položaju.

»Journal des Débats« presoja evropski položaj s čudovito mirnostjo. V ničemer ni opaziti nobene nervoznosti ali celo kakšne predvojne psihoze, kakor n. pr. v Belgadi. Niti uvodni članki se ne pečajo z mednarodnim položajem. Znani Auguste Gauvain piše, da bo Francija Essen mirno zasedla in da se ne boji nemških groženj s štrajkom ter njihovega pakiranja s francoskimi komunisti v svrhu prevrata bodisi v Franciji bodisi v Nemčiji. On meni, da se bodo tako nemški delavci kakor industriji pod francosko okupacijo dobro počutili, ker bodo plačani v frankih in ne v markah in ne bodo odvisni od katastrofalne gospodarske politike rajha, kjer Stinnes vse dobičke pobaše v svoj žep. Niti od Anglije niti od Amerike nima Nemčija ničesar pričakovati. »Po par dneh nervoznosti se bodo Nemci prepričali, da je najboljša, če se uklonijo neobhodni nujnosti.« Sprit tega mirnega presojanja položaja se vzbuja sum, da belgijski režim s svojimi alarmantnimi noticami zasleduje svoje posebne strankarske namene.

Avtonomistično gibanje v Španiji.

Avtonomistično gibanje v Španiji postaja resno. Katalonci, ki imajo svoj jezik, književnost in kulturo, so že del časa zahtevali tudi politično avtonomijo. Španska vlada bi jih bila lahko zadovoljila vsaj z razširjenjem samouprave, ki je v tej centralistično vladani deželi zelo majhna. Ker pa ni bila tako pametna in dalekovidna, se danes to gibanje razvija že v smeri popolne ločitve.

Bivši minister Cambo, predsednik avtonomistične lige, je 7. t. m. v Barceloni o tej stvari imel zelo pomemben govor, ki kaže, kako daleč so že stvari dozele.

»Popolna ločitev Katalonije od ostale Španije,« je dejal Cambo, »ni prav nič izključena. Ako bo Katalonija kaj dosegla, bo ali potem sporazuma s Španijo ali pa v najostrejšem boju. Rajši bi videl, da Katalonci poginemo kakor da bi se odreli svoje posebnosti. Rajši vidim, da se popolnoma loči od Španije nego da ostane njej podrejena. Toda treba je narediti vse, kar je mogoče, da se prepreči katastrofa.«

Cambo je nadalje izvažal, da obstojita dve možnosti: sporazum s špansko vlado ali pa poizkus vlade, zatreti separatistično gibanje s silo. Ako hoče Španija dati Kataloniji avtonomijo, bo on oblasti podpiral z vsilo, da se izvede nasprotni skrajnim separatistom, dokler je še čas. Toda, če poseže vlada po represalijah, bodo tudi avtonomisti prešli v tabor onih, ki zahtevajo popolno ločitev.

Mirno kri!

Na Madjarskem se zadnje čase močno dviga fašizem, ki propagira zedinjenje »podjarmljenih«, nekdanji ogrski kroni pripadajoči pokrajini, išče zveze z Italijo, Bavarsko in Turčijo ter se tajno oborožuje. Vsled tega je razumljivo, da države male antante te agitacije ne morejo mirno gledati. Da se madjarski fašisti in z njimi tajno zvezana vladajoča oligarhija izpametuje, pa imajo države male antante dovolj sredstev na razpolago. V prvi vrsti je dolžnost velike antante, ki ima v Budimpešti svojo kontrolno komisijo, da ogrsko vlado resno opozori, naj določi mirovni pogodbi po besedi in duhu lojalno izpolnjuje in predvsem prepreči vsako vpostavitve stalne obvezne armade, katere Madjarska ne sme imeti. Ako je mogoče v tem oziru uspešno kontrolirati veliko večjo in močnejšo Bolgarijo, bo pač tudi velesilam mogoče držati malo Madjarsko v šahu. Kar pa se nas tiče, moramo ohraniti mirno kri, kakor se spodobi državi, ki je zvezana s Čehoslovaško in Rumunsko, tako da se ji kake Madjarske ni treba bati. Da se fašistovska objestnost in nelojalnost madjarske vlade ukroti, so zadostne izvestne represivne mere tako od strani velike kakor male antante, ne da bi bilo treba vznemirjati ljudstvo z namigavanji o potrebi mobilizacije, velikanskih vojnih kreditov in morebiti celo kakšnih velikih vojaških pohodov. Če se zgode kakšni obmejni incidenti, pa je treba ohraniti še bolj mirno kri in poiskati primernih sredstev, da se jim stori konec, za kar gotovo ni treba sli-kati takoj vraga na steno in zabobnati z največjim bobnom. Mi smo že izrekli svoje mnenje, da najmanjši konflikt, ki bi se ne znal poravnati na miren način, danes po celem svetu razvname lahko splošni požar, o katerega posledicah si diplomati pač ne morejo biti na nejasnem, ako niso na obo- oči slepi. Tudi madjarski problem ni tako enostaven, da bi se dal rešiti z enim

preprostim maršem, ker je tu vpletena tudi Rumunija; kjer pa je ta zamešana, tam je takoj tudi Rusija, pripravljena, da obračuna z njo zaradi Besarabije. Konfliktov pa, kjer bi mogla poseči vmes Rusija, se mora naša država skrbno ogibati. Da naša diplomacija ne obstoja iz samih članov radikalne zlahte, bi se bili mi lahko že davno z Rusijo dogovorili za vse te slučaje; ker pa tega nismo storili, moramo biti desetkrat bolj previdni. Zato sedanje vlado, ki je začela preveč rožljati s sabljo, opozarjamo, da se pri vsej odločnosti, ki jo je, ako so naši interesi res ogroženi, treba varovati, vzdrži vsake pustolovske politike.

Pogajanja med Avstrijo in Jugoslavijo.

Dunaj, 11. jan. (Izv.) Avstrijska vlada se pripravlja za pogajanja z Jugoslavijo. Državni kanceler dr. Seipel in zunanji minister dr. Grünberger bosta v najkrajšem času potovala v Belgrad v svrhu pogajanj z jugoslovanskimi državniki in zaključitve medsebojnih pogodb.

POGAJANJA ZA ODPRAVO SEKVESTROV.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) V ministrstvu za pravosodje se vodijo pogajanja za odpravo sekvestrov nad imetjem avstrijskih državljanov v naši državi ter naših državljanov v Avstriji.

Konferenca v zunanjem ministrstvu.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Popoldne je bilo v zunanjem ministrstvu važno posvetovanje, ki so se ga udeležili dr. Ninčič, Panta Gavrilović in Nešić. Na posvetovanju se je razpravljalo predvsem o pozivu, ki ga je prejela naša vlada od bolgarske vlade, ki prosi, naj se čimprej sestanejo zastopniki male antante, da bi z ozirom na splošni svetovni politični položaj določili smernice za politiko male antante ter pretresli vsa važna vprašanja, o katerih razpravljajo ves svet. Na posvetovanju se je tudi razpravljalo o vpadu mažarskih čet na rumunsko ozemlje. Kakor se govori v političnih krogih, se je razpravljalo tudi o zasedbi ruhrskega ozemlja in o ostalih vprašanjih zunanje politike.

DR. SPALAJKOVIČ ODPOKLICAN.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Naš delegat na konferenci v Lausanni je odpoklican in pride na njegovo mesto dosednji poslanik v Sofiji Rakić. Dr. Spalajković je odpoklican radi svojih popolnih neuspehov na lausanski konferenci.

Županičevo poročilo Pašiću.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Danes so se v ministrskem predsedništvu vršile ves dan važne konference. Najprej je posetil Pašića minister dr. Omerović, ki se je vrnil z agitacijskega potovanja v Bosni in Hercegovini. Dr. Omerović je imel nalogo proučiti razpoloženje muslimanskega prebivalstva glede sodelovanja pri volitvah z radikali. Dr. Omerović ni v tej zadevi nikjer imel uspeha. Za njim je posetil Pašića minister dr. Županić, ki je poročal o razmerah v Sloveniji, kjer je skušal organizirati radikalno stranko. Uspelo mu je samo — po njegovem poročilu — pridobiti demokratske uradnike, ki so prestopili sedaj v radikalno stranko, ker niso demokrati več na vladi. Za malo število radikalnih pristavev bo izdajal dr. Županić v Sloveniji list pod naslovom »Jutranje novice«. Zatem so posetili Pašića razni radikalni prvaki, ki so razpravljali o celotnem političnem položaju v državi.

A. V.:

Spomini na Kreka.

(Dalje.)

Politika.

Najbolj vidne, četudi najbolj minljive uspehe je dosegel Krek v politiki. Prezgodaj je še za temeljit pregled, človek na gladkih tleh naenkrat telebi. Toda politika mora biti, kakor mora biti ljubezen.

O dnevnih politikih Krek ni govoril z dijaki. A daljnih ciljev ni skrival. Pred več nego 20 leti je pripovedoval, da bomo imeli svojo državo, in da bo glavno mesto Banjaluka. Menda si je mislil to mesto kot geometrični centrum, in ne bi bilo težko na karti naristati države. Danes ima to funkcijo Srebrnica, tudi še v Bosni.

Na vseslovenskem shodu je rekel, Avstrija bo ali slovanska ali je ne bo. Pred balkansko vojsko je dejal v pogovoru, ko se osnuje naša država na jugu, bodo vrata odprta, in Balkan pride sam k nam. Ne vem, kako je sodil o Romuna Popoviča knjigi. Majniška deklaracija je bila že brezupni ultimatum Avstriji.

Ko bi bil ob smrti Franca Jožefa državni zbor sklican, bi bil postal Krek prvi mož na celini, ker bi bil stavil predlog za separatni mir. Novi cesar bi bil moral sicer bežati pred Nemci, a vojska bi se bila zelo skrajšala, in mala antanta bi bila danes tam, kjer bo komaj čez 20 let.

Zgodovina bo tudi razkrila pomen potovanja Kreka in Korošca v Prago, ko Krek ni hotel dati Stančku roke: Ne dam Ti roke!

Svet bo še stal, čeprav sodi lumpacij vagabund, da ne dolgo. A pustimo kar bi bila in kar bo.

Krekova politična tvorba je SLS. Vem, ker je povedal sam, da ga je srce bolelo, ko je proti premočnemu odporu z vsilo presnavljal staro katoliško stranko v moderno ljudsko. Posrečilo se mu je brez razkola, in v plačilo so mu bili nenavadni uspehi. Prišla je junaška doba kranjskega deželnega zbora, kjer so Slovenci dokazali, da so sposobni za avtonomijo.

Prvo delo je bilo, da so rešili naprednjake iz nemškega objema. Krek je bil duša tega boja. Tisti dan sem bil na galeriji in sem videl, kako je Krek na koncu govora pokazal na barona Heina: Tam je Aman! Kakor biser hranim v spominu to kretnjo, ko je za trenutek povesil roko z iztegnjenim kazalcem in jo takoj umeknil. Razumel sem, da je kretnja moža, ki ne pozna sovraštva, ki pa mora pokazati škodljivca, ne osebo, ampak sistem. Užaljeni Hein, ki pač ni mogel razumeti pomena dneva, je odgovarjal nemško, na kar mu je Drobnič zaklical, da ga ne razume, čemur je sledil viharan plosk, tako da je Hein ves iz sebe dejal, ko je tako hudo napaden, se bo pač smel braniti v mater-

nem jeziku, a mu je zopet Krek lepo razložil, da vlada nima materne jezika.

Ali ni tisti dan »absolutno narodni« stranki pomagali zoper njeno voljo resnični narod?

In potem Lampetova uprava, katere spominki so po celi deželi. Krek je rekel o njem, da je zanesljiv, kakor zlata vaga.

Politika mora biti, a politik pride v strašne vrtince. Ako popusti, pade vse, ako ne popusti, je tiran. Do kake ostrostri gre politični boj, priča Lampetov citat belgijskega advokata, ki se glasi: Ne rečem, da je vsak liberallec kanakla, ampak vsaka kanakla je liberallec. Kdor je videl naše politične boje mora reči, da je tako. Vendar je to samo logika. Ampak kako napraviti, da ne bo krivice? Luči dá evangelijska beseda: Pustite, naj mrtvi mrtve pokopavajo. Krek je orjaško delal pri svoji stranki, a ni se prepiral in klel, ni izpustil izpred oči celote naroda, le redko je rabil strah. Saj morajo tudi hudobneži biti.

Njegovega delovanja v državnem zboru se je moral vsak poštenjak veseliti. Samo ena točka se mi zdi, da bo potrebna pojasnila: namreč razpust železničarske organizacije po Badenju. Takrat je Krek branil vlado, gotovo ne zoper vest in pravico, ko je odkrito in moško povedal svojo sodbo v kočljivi zadevi. A prišlo je takrat v nevarnost njegovo dobro ime.

Zelimo, da bi nam večje pero opisalo Krekovo vlogo v vojnih letih.

Naši politični zgodovinarji govore o zamujenih prilikah leta 1848. in 1867., toda kdo more vedeti. Takrat menda ni bilo nič zamujenega, ko je prišel stoletni trenutek, vsaj na slovenski stvari ne, zakaj radi nemogočih reči ne smemo nikogar dolžiti, da jih ni storil. Tisti pa, ki so radi meglenega jugoslovanstva a enotni nastop naroda ovirali, bodo to popravili, ko se razgledajo, sebične izdajce pa bodo v masti in časti, katera jim ne gre in kateri niso kos, potonile.

(Dalje.)

Prijatelju † Lud. Tomažiču.

Osmi dan je, kar Te ni med nami. Vsak dan huje čutimo, kaj smo izgubili — Ludovik! Za Lovrom še Ti! Ne pojmljiva pota Previdnosti. — Živo si mi pred očmi. Gledam Te na smrtni postelji med Tvojo plakajočo rodbino. Zelenje Te obdaja. Cvetje Te pokriva. V njem spiš obdan od svojih cvetočih otrok Ti — sam pokošena cvetka —

Cvetje so Ti natrosile lubeče roke, ker Te je bila sama ljubezen celo Tvoje mlado življenje. Delo in počitek je vodilo Tvoja ljubezen.

Ljubezen se je sprehajala v Tvojem stanovanju. Predla je močne vezi med Teboj in ljubljeno soprogo in ljubeznivimi otroci, vezala je srce k srcu. Tvoja očetova

Krediti za prehrano pasivnih dežel

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Dopoldne je bila v finančnem ministrstvu seja ministrov, ki so določili za sestavo predloga glede razdelitve živil prebivalstvu v pasivnih krajih. Seja so se udeležili finančni minister dr. Stojadinović, minister za socialno politiko Ninko Perić in minister za pravosodje dr. Laza Marković. Na seja se je ugotovilo, da ima vlada za omenjeno svrhu na razpolago 55 milijonov dinarjev iz proračuna ministrstva za socialno politiko. Ta denar je bil vložen v Narodno banko in je že določen za razpolago posameznim organizacijam. Nadalje je na razpolago 50 milijonov dinarjev iz splošnega proračuna in 100 milijonov dinarjev iz dohodkov sekvestriranih posesti. Ministri so se sporazumeli, da se nabavijo živila iz prvih dveh kreditov v višini 100 milijonov dinarjev. Živila se imajo odposlati že te dni in je prvi transport določen za Črno goro. Glede načina razdelitve je sklenjeno, da se vrši v Dalmaciji s pomočjo Zadružnega saveza, s sodelovanjem okrožne banke v Šibeniku in mestne hranilnice v Splitu. V Bosni bo razdeljeval živila vladni odsek za poljedelske kredite v Sarajevu ter okrožni zadružni savez v Mostarju. Razdelitev živil za Črno goro je poverjena znanemu radikalnemu liferantu Gvozdanoviću ter konzorciju, ki mu načeljuje bivši poslanec Andrija Radonić. Na seja se je govorilo tudi o tem, ali naj se živila dele brezplačno in ali jih prebivalstvo plača pozneje. Glede Dalmacije se je tudi predlagalo, naj bi sadilem tobaka delila živila monopoliska uprava na račun tobačnega pridelka. O tej stvari bo še razpravljali ministrski svet.

SEJA DRŽAVNEGA ODBORA.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Danes dopoldne je imel sejo državni odbor, ki je najprej razpravljal o razdelitvi Belgrada na dva volivna okraja. Ker je notranji minister predložil vse potrebne podatke, je državni odbor sklenil, da se Belgrad razdeli na dva okraja, od katerih bi imel prvi 11 volišč, drugi pa 18 volišč. Nato se je vrnilo zbiranje predsednikov okrožnih volivnih odborov, ki jih je 56. Za ljubljansko okrožje je izzreban svetnik stola sedmorice v Zagrebu dr. Ante Verona, za ljubljano (mesto) apelacijski sodnik v Belgradu dr. Obren Popović, za mariborsko-celjsko okrožje pa državni svetnik Miloš Pavnović. Nato se je seja zaključila; prihodnja seja bo v soboto ob 4. popoldne.

LJUBA JOVANOVIĆ V ZAGREBU.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Povodom potovanja ministra za vere Ljube Jovanovića v Zagreb piše današnja »Politika«, da bo s katoliškimi škofi razpravljali tudi o zasedbi 7 izpraznjenih škofijskih stolic v Mariboru, Splitu, na Krku, v Subotici, Bečkerek, Belgradu in Skoplju. »Politika« poroča, da bo za mariborskega škofa imenovan bivši tržaški škof dr. Karlin.

OSKRBLJENA POLITIKA.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Upravni odbor monopolске uprave je imenoval za člana Vojo Veljkovića in dr. Kostu Kumanđija. To imenovanje še ni končno veljavno, ker ima izreči zadnjo besedo še finančni minister.

POSVETI RAZKLANIH ZEMLJORADNIKOVI.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Danes ob desetih dopoldne se je sestal glavni odbor Laziceve zemljoradniške stranke, na katerem so podali svoja poročila najprej predsed-

nik in člani odbora. Nato so govorili posamezni delegati. Seja je prisostvovala okoli 60 članov odbora, večinoma iz Srbije, medtem ko ni bilo nikogar iz Bosne in Dalmacije. Seja se je nadaljevala tudi popoldne in je trajala do pol 9. zvečer. Po poročilih delegatov je glavni odbor sprejel resolucijo, ki pravi, da bo Laziceva zemljoradniška stranka postavila v vseh okrožjih svoje kandidatne liste, kjer bo to mogoče. V resoluciji se nadalje dajejo navodila strankarskim organizacijam. Resolucija pravi, da bo vsak izključen iz stranke, kdor bi skušal cepiti zemljoradniške kandidatne liste. Med sejo je tajnik Avramovićevе stranke pozval telefonično iz Velike Plane Lazice, naj pošlje svoje delegate na kongres Avramovićevе zemljoradniške stranke. Glavni odbor je to zahteval odklonil. Ker se dnevni red ni izžrpal, se bo posvetovanje nadaljevalo jutri dopoldne.

CENTRALIZACIJA DOHODKOV.

Belgrad, 11. jan. (Izv.) Ministrstvo za promet je izvedlo zopet novo centralizacijo s tem, da se kontrolni dohodki vseh železniških direktij koncentrirajo v Belgradu.

Češkoslovaška.

SKLICANJE PARLAMENTA.

Praga, 11. jan. (Izv.) Predsedništvo poslanske zbornice se sestane 23. t. m., da določi, ali naj se parlament skliče šele 30. t. m. ali pa že prej. Za prihodnje zasedanje je pripravljenih 25 zakonskih načrtov, med njimi zakon za varstvo republike in njenih funkcionarjev ter nov tiskovni zakon za varstvo časti.

ČEŠKOSLOVAŠKA SE NE UDELEŽI SANKCIJ PROTI NEMCIJI.

Dunaj, 11. jan. (Izv.) Dunajski popoldanski listi so prinesli vesti o udeležbi Češkoslovaške pri francoskih sankcijah proti Nemčiji. Iz češkoslovaškega zunanjega ministrstva se te vesti odločno dementirajo. Niti v Pragi niti na Dunaju pri češkoslovaškem poslanstvu ni ničesar znanega o kakem pošiljanju češkoslovaških čet proti Nemčiji.

OBISK AMERIŠKIH ČEHOV.

Newyork, 11. jan. (Izv.) Ameriški Čehoslovaki prirede povodom petletnice obstoja Češkoslovaške republike jubilejni izlet na Češkoslovaško. Izletniki bodo odpotovali 9. maja iz Newyorka.

Politične vesti.

+ Naš vnanjepolitični položaj presoja Protičev »Radikal« sledeče: »V naših političnih krogih vlada bojazen zaradi vnanjepolitičnih dogodkov. Zadnji sporazum med Anglijo in Francijo utegne imeti zelo brzo nezaželjene posledice za Balkan in za ostalo Evropo. Na podlagi tega sporazuma je dobila Anglija proste roke v Dardanelah, Francozi pa v svoji politiki napram Nemčiji. Vsi del razdelitve interesnih sfer med Anglijo in Francijo so se razdelile tudi ostale evropske države, tako da stoji proti Angliji Rusija in Turčija, proti Francozom pa centralna Evropa. Bolgari bodo stopili na turško stran, držanje naše države pa je težavno zaradi rezerviranosti Italije, ki čaka, da se dogodki razvijejo na našo škodo.«

+ Odkritosrečno. Kakšna etična načela vodijo JDS v njeni politiki, je brez vsakega zadržka povedalo »Jutro« z dne 11. januarja s trditvijo: »Višek najnesramnejšega egoizma je ljubezen do bližnjega.«

+ Ljuba Jovanović v Zagrebu. Dodatno k našemu včerajšnjemu poročilu o udeležbi ministra za vere Ljube Jovanovića

na škofijskih konferencah v Zagrebu, javlja »Jutarnji List«, da je Ljuba Jovanović prišel v Zagreb tudi z nalogo, da še enkrat stopi ali direktno ali pa preko posredovalcev v stik z Radićem, in da poskusi vse, da se najde platforma za sporazum z Radićem.

+ Zanimivo. V demokratski »Riječi« vodijo že dolgo ogorčeno borbo proti »Slobodni Tribuni«. V enih zadnjih številkih je zabeležila »Riječ« sledeči očitek na račun »Tribune«: »Gospodom okoli »Slob. Tribune« dajejo posebno moralno-politično stališče — češke krone gosp. Svehle...«

+ »Martin v Rim...« Pod tem naslovom javlja »Slob. Tribuna« iz Zagreba: Včeraj je dopotoval iz Slovenije minister brez portfelja Županič. Zdi se, da se bo radikalom težko posrečilo dobiti le enega kandidata v Sloveniji. Sedaj stavijo vse svoje upe na Šusteršiča.

+ Nemška politika v Jugoslaviji. Graška »Tagespost« z dne 11. januarja razlaga praveč bodoče nemške politike v Jugoslaviji tako-le: »Jasno je, da se bo bil pri volitvah v Jugoslaviji glavni boj med centralizmom in federalizmom. V ta boj se Nemci v Jugoslaviji ne smejo dati zaplesti, da jih ne bo tepla danes ena, jutri pa druga stranka, ampak morajo prepuščati odločitve v tem vprašanju svojim slovanskim soderžavljanom. Pač pa se bodo Nemci naslanjali na vsakokratni režim, da si tako zagotovo kar največ koristi. Za Nemce je vseeno, ali vlada Belgrad centralistično, ali pa če dobe posamezne pokrajine svoje avtonomije, kajti zanje je edino merodajen le interes nemškega življa v Jugoslaviji.« — Nam se zdi, da bi bil t a k oportunisten škodljiv tudi za Nemce, ki jim z gospodarskega stališča pač ne more biti vseeno ali centralizem ali avtonomizem.

Nervoznost v Mariboru.

Maribor, 11. jan. (Izv.) V Mariboru je vladalo danes veliko razburjenje vsled vesti, ki so jih prinesli potniki, došli od mažarske meje. Potniki so pripovedovali, da so ob meji mažarske čete v polni vojni opremi. Med njimi da je mnogo italijanskih fašistov, ki so došli na mažarsko mejo preko Pragerskega. Pravi, da so o božičnih praznikih fašisti, ki so se vozili na Mažarsko, grozili našim potnikom, da bodo zasedli kraje. Tukajšnji listi, ki so na uredniških deskah objavili te vesti, so jih vsled razburjenja med prebivalstvom zopet odstranili. — (Kdo da so bili ti potniki od mažarske meje, se ne poroča. Če niso bili to potniki iz — Belgrada? Op. uredn.)

Orlovska akademija v Djakovu

Na sv. treh kraljev dan se je vršila v Djakovem orlovska akademija v Pučkem domu. Morala se je na željo občinstva ponoviti še drugi dan. Človek bi mislil, da orlovska misel na Hrvatskem počiva. Ta prireditev je pokazala delo tamošnjih Orlov. Za to gre zahvala br. predsedniku Böhm in br. podpredsedniku Matasoviću. Djakovo, Strossmayerjeva prestolica, je in bo žarišče, od koder se bo širil Orel po Slavoniji.

Dvorana je bila oba dni polna gledalcev. Prvi dan je posetil akademijo tudi prevzvišeni škof Akšamović v spremstvu ostale duhovščine. Izrazil se je zelo laiskavo.

Akademijo je otvorila orlovska godba z »Orlovsko koračnico«, nakar je v navdušenih besedah pozdravil in pojasnil delo in cilj orlovstva br. dr. Andrija Živković. Sledile so razne telovadne točke, pri katerih so nastopali člani, članice in oboji

dvoumne, najmanj nedostojne besede. Kako plemenito je bilo res Tvoje srce!

Red Ti je pomagal, da si — kakor navadno vsako leto — na praznik Matere božje v adventu združil svoje srce z božjim Srcem pri obhajilu — dva dni prej, ko Te je 10. decembra nesreča položila na bolniško posteljo, na kateri je smrt položila mirtin venec na Tvoje jasno čelo.

Ljubezen do Tvoje družine, ljubezen za blagor ljudstva je še snovala načrte. Še si imel voljo za delo, pa zgodilo se je, da je rekel Gospod: Moje je življenje, jaz sem Gospodar. — Ura je odbila, Tebe ni bilo več — — —

Danes Te gledam, zaprtega v tesni hišici, v kateri Te spremlja tisočglava množica na božjo njivo k sv. Križu. Čudim se, ko vidim, koliko src je potegnila Tvoja ljubezen iz mesta in okolice, da so prišla in Ti napravila slavnost — čeprav žalostno — kakršne nima največji velikaš. Koliko lepih slovesnosti si aranžiral in pripravil nam — danes pa si Ti sam središče slovesnosti, katere se udeležujemo, da Ti vrnemo Tvojo ljubezen in izjokamo solze hvaležnosti na Tvoj grob.

Sedaj že počivaš v hladni zemlji. Sveže cvetice na Tvojem grobu so s Teboj vred ovenele in naše gorke solze ne bodo osvežile ne cvetk in ne Tebe.

Ludvik, blago srce, pri vstajenju se zopet vidiš.

J. P.

naraščaj. Vaje so prav lepo izvajali; vsa čast br. načelniku Janku Poženelu in sestri načelnici Marti Koželjevi. Zelo so nam ugajale vaje z loki, okrašenimi s hrvatskimi trobojnicami, ki so jih izvajale članice. Akademijo so zaključili z lepo skupino. Občinstvo je odhajalo navdušeno domov. — P. Jože.

Volivna borba.

V Belgradu do božičnih praznikov volivna borba ni bila posebno živahna. Radikali in demokrati, med katerima se bo vodila najljubejša borba, niti svojih volivnih proglasov še niso izdali, ker čakajo drug na drugega, da bi se lahko že v proglasih pobijali. Do danes še niso drugega ugotovili kakor gole kombinacije o kandidatih. Precej gotovo je le to, da bo nosilec radikalne liste Nikola Pašić, takoj za njim pa fin. min. Stojadinović. Demokratje pa niti tako daleč še niso in se zaenkrat pripravljajo med seboj cele štiri struje v belgrajski lokalni demokratski organizaciji. Končna zmaga radikalov je več kot sigurna, ker bo za dober uspeh ministrskega predsednika celokupni vladni aparat že poskrbel.

Iz poročil, ki prihajajo iz Sarajeva, je natančno razvidno, kako se v Bosni zlati volitve »delajoc«. V Sarajevu so samo radikalni vložili nad 3000 reklamacij, kar je jasen dokaz ali malomarnosti občinskega uradništva, ali indolence volivcev ali pa vladne volivne korupcije. Kandidatov bo imela Bosna in Hercegovina na pretek, ker se bodo borili za naklonjenost ljudstva: radikalni (mogoče celo razcepljeni), Hrvatje (skoro gotovo na skupni kompromisni listi), znane skupine muslimanov in zemljoradniki.

Kakor vse kaže, bodo volitve v Južni Srbiji silno hude. Macedonija je klasična dežela upravnega nereda. O kakšnih volivnih listah v našem smislu tam doli ni niti govora. Najhujši boj se bje med radikali in demokrati za muslimanske glasove, ki bodo po mnogih znakih sodeč razcepljeni. En del bo šel z džemijetsko organizacijo, en del z demokrati, mnogo pa jih čaka, kakšno volivno parolo bodo izdali »make-donstvujuščie«. Radikalni se zelo trudijo, da bi dosegli z muslimani skupno listo. So glasovi, ki vedo povedati, da je skupna lista že gotova stvar, toda verjetneje je, da je to zaenkrat le še pobožna želja radikalov. Na vsak način pa bo v Macedoniji hudo. Če bodo zmagali radikalni, bo »selo spaljeno« od »make-donstvujuščih«, v nasprotnem slučaju pa od radikalnih priganjačev. Z eno besedo: Selo bo spaljeno. Ubogi narod!

V Vojvodini so politične razmere še znatno bolj zapletene kakor v Sloveniji. Poleg srbskih strank, ki se dele na Pašičeve radikale, na Protičeve radikale, na demokrate, na »Srbsko stranko«, na »Orjunašes«, na dve ali tri skupine zemljoradnikov in mogoče še na kakšno manjšo frakcijo, imamo v Vojvodini še Bunjevce, Slovake, Nemce in Mažare. Protičeva struja je v Vojvodini po vseh poročilih jako močna, zato pa je Pašičeva silno agilna. Kakšno veliko važnost pripisujejo Pašičevci volivni akciji Protičevcev, je razvidno iz tega, da Pašić svojega glavnega nastopa ne bo »obhajal« v Belgradu, ampak v Novem Sadu. Največjo moč imajo Protičevci, če smemo verjeti časnikarskim poročilom, v okolici Vel. Bečkereka, kjer utegne imeti dr. Ninčić težko stališče. Za Protiča pa živo delujejo njegovi prijatelji tudi v sosednem Sremu.

Vojvodinski demokrati se poslali v volivni boj zloglasno »Orjunaš«, ki jim pridobiva glasove ali z nasiljem ali pa s — kompromisi.

In res Orjunaši že »verbuje« za »nacionalistični blok«, kjer bi bili seveda demokrati »častno« zastopani poleg drugih strank, ki se seveda na to prozorno vabo ne bodo vsedle. Orjunaši delajo za blok pred vsem v vzbujanem nezaupanju proti Nemcem in Mažarom. Kako »dobro« jim ta akcija uspeva, se vidi iz tega, da se tako radikalni kakor demokrati potegujejo za priateljstvo tujerodnih manjšin, ki bodo pa bržkone po vzgledu Bunjevcev in Slovakov nastopile s samostojnimi listami.

Zemljoradnikom v Vojvodini bržkone ne bode pšenica preveč cvetla zaradi njihove razcepljenosti.

Eno pa je tudi v Vojvodini že danes gotovo: Bodoče volitve se ne bodo mnogo razločevale od nekdanjih — mažarskih. Te pa so bile svetovno znane.

* * *

v Labodjo pesem demokratski stranki v Sloveniji je zapelo včerajšnje »Jutro«. Napredni blok je pokopan! vzdihuje, ker se Narodno socialna stranka ni hotela, Samostojna kmetijska stranka pa ni upala zvezati se z demokrati v takozvan »napredni volivni blok«. Odkar je bila na pobudo dr. Žerjava ustanovljena SKS, je notranja in duševna zveza med JDS in SKS sicer vedno obstajala, na zunaj pa se je pokazala le v toliko, v kolikor sta se JDS in SKS posluževali enotne taktike, podpirali cen-

in gospodarjeva ljubezen je sipala zadovoljnost in osrečujoči mir med srečno družino. —

Ljubezen Te je vodila v delavnico Tvoje poklica. Točno ob uri si stopil s hitrimi koraki v svoj urejeni dnevni stan. Ustregel si ljubeznivo. Kdor je s Teboj govoril, je drugič rad prišel, in se je vračal vesel tretjič in — desetič. Strankam ljubeznivo uslužen — svojim sotrpinom v delavnici dobrohoten in obziren. Poklic je bil prvi, vse drugo se je moralo ogniti in počakati. Iz družine in poklica Te je vodila ljubezen k Bogu. V bližini župnijske cerkve si poiskal stanovanje, da si lažje stopal v ljubljeno župno cerkev. Vsako nedeljo in praznik, zjutraj ob devetih in popoldne — če ni bilo nujnega opravka — pozimi in poleti, ob grdem in lepem vremenu si prišel. Deset let si s kora prepeval, in trkal na vrata Božjega Srca: Kyrie eleison — Gospod usmili se nas.

Deset majnikov si pozdravljaj šmarčnično kraljico: Deva, Teb' pozdrav doni, Evina najlepša hči. Tebi večna čast in slava, o Marija, bodi zdrava! — Če si bil Ti med pevci, je bilo vse navdušeno in je mogočno donela pesem s kora. Pri skušnjah izredno točen, si druge vadiš reda in točnosti. — Ko je smrtni dih oglušil Tvoj glas in je došla žalostna vest na kor, so pri veselih božičnih napevih na jutro novega leta orosile tipke in note grenke solze organista, presenečenih pevki in začudenih pev-

cev. — Kadar je bila končana kakšna cerkvena slovesnost, vselej si bil radostno zadovoljen.

Tvoja ljubezen do Boga je bila vedno živa. — Bili smo na pevske izletu v Bohinju. Preočevali smo trije v eni hotelski sobi. Tedaj sem Te videl. Ni Te bilo sram. Pokleknil si pri postelji, in poslal k svojem Očetu večerno zahvalo, preden Te je objel nočni počitek.

Videl sem Te tudi med našim ljudstvom pri angelski mizi. Pristopil si med njimi. Nisi se sramoval in se nisi skrival po skritih kapelkah.

Pa tudi tja, kamor nisi bil dolžan iti, Te je vodila Tvoja ljubezen. Za ljudstvo delati, pomagati mu izobraziti se — je bilo Tvoje veselje. Katoliške organizacije — prosvetno šentpetersko društvo Te piše med svoje ustanovnike in pomočnike. Iz centra si hodil naokoli in pomagal ustanavljati društva in odseke. Ko si dvajset let predsedoval orlovskemu odseku, si bil izvoljen za vodstvo celega prosvetnega društva. Ljubeznivo si vodil, svetoval, miril, tolažil, osrčeval in celil rane, ker je bilo Tvoje srce prepojeno ljubezni do reda z Bogom, seboj in bližnjim, ker je bila Tvoja duša do viška plemenita. — Petnajst let sva bila prijatelja, občevala mnogo v družini, v veseli družbi, v resnih prilikah, ko je kladivo usode tolklo na oba kraja, pa nikdar nisem slišal iz Tvojih ust najmanjše

tralistični režim in v njem sodelovali ter pod firmo jugoslovanstva pospeševali veletrške tendence. Pri volitvah bi bilo pa treba to duševno sorodstvo in taktično enotnost pokazati vidno tudi nazunaj z ustanovitvijo »naprednega volivnega bloka«. To se je zdelo potrebno tako demokratom kakor samostojnežem, kar jasno sledi iz znanega Drogenigovega pisma dr. Kukovcu. Samostojni so se pa tega koraka očitno ustrašili, misleči da svojo politično smrt lahko še odgodijo, ako ne zvežejo svoje usode vidno z usodo demokratične stranke. Zato vlada v demokratiških krogih velika potrtost in se »naprednjaki« obkladajo medsebojno z različnimi ljubeznivostmi, tepeni pa bodo vsi skupaj, ali v bloku ali brez bloka, kakor zaslužijo po svojem dosedanjem centralističnem, petolizniškem in protislovenskem delovanju.

v Volivnih reklamacij je bilo v Mariboru vloženih okrog 400. Somišljenikov SLS je bilo izpuščenih nad 150. Število volivcev v Mariboru je približno 7000.

v Volivni izgledi v Dalmaciji. Sarajevska »Večernja Pošta« priobčuje sledečo izjavo posl. Stanka Baniča o volivnih izgledih v Dalmaciji: »Hrvatska Pučka Stranka stoji v Dalmaciji prav dobro, zlasti v notranjosti, dočim imajo na otokih večino zemljoradniki. V pravoslavnem delu dalmatinskega Zagorja imajo nekaj zaslonbe tudi radikali. Mestno prebivalstvo je razcepljeno na demokrate, Trumbičevce in na hrvatske zaedničarje, toda ti ne bodo nič dobili. Zemljoradniki so razdeljeni na dva tabora, na pristaše Avramovića in pristaše Lazića, med tem ko nameravajo razne »Težavke Sloge« postaviti svojo listo. Verjetno je, da bo dobila Pučka stranka v Dalmaciji 7 mandatov, radikali 4, zemljoradniki 3 in Radić 1 mandat. Radić je poslal v Dalmacijo 7 svojih odličnih agitatorjev, da organizirajo volivno kampanjo.«

Demokrati in generalni komisariat za tujski promet proti obrtništvu.

Svoječasno smo že poročali, da hoče oblast zapreti mizarskemu mojstru Gogali na Bledu njegovo delavnico, češ da moti nočni mir tujcev in dveh priseljenih domačinov. Oddelek za trgovino in industrijo je celo odredil, da se mora to zgoditi do 1. maja t. l. Zanimivo je, da je za ta odlok bila merodajna izjava generalnega komisarijata za tujski promet v Ljubljani, ki je nastopil proti domačinu obrtniku ne radi pospeševanja tujkega prometa, pač pa vsled hujkanja blejskih demokratov. Dne 7. t. m. se je vršil občni zbor društva za promet tujcev na Bledu, ki se ga je udeležil tudi generalni komisar za tujski promet R. pl. Andrejka. Na obnem zboru se je oglašil k besedi tudi inž. Dušan Serbec, ki je obrazložil slučaj mizarskega mojstra Gogale ter povdarjal, da za omenjeni odlok oblasti nista merodajni priitožbi dveh zasebnikov, temveč izjava generalnega komisarijata za tujski promet, ker se sklicuje oblast v svojem odloku na javni interes glede tujkega prometa. Ne glede na pristojnost generalnega komisarijata je opozoril na pismene izjave vseh sosedov (razen dveh) in tujcev, ki so lani stanovali v bližini Gogalove delavnice, na podlagi katerih je razvidno, da se godi Gogali velika krivica. Oblast je na podlagi izjave generalnega komisarijata nastopila proti domačinu obrtniku. To se lahko prihodnjost zgodi tudi drugim obrtnikom ali celo vsemu obrtniškem stanu. Da bi se ta zadeva rešila, je predlagal inž. Serbec resolucijo, v kateri se ugotavlja, da Gogalov obrat ne ovira tujkega prometa. Proti je nastopil predsednik dr. Ferjančič, češ da občni zbor ni pristojen sklepati o taki resoluciji. Zupan Tome, ki bi moral braniti interese občanov, se je tej izjavi pridružil in naglašal, da bi se moral Gogalov obrat umakniti na periferijo, kjer bi seveda moral zidati novo delavnico in hišo. Ravnotako bi se morali po njegovi izjavi umakniti tudi drugi obrtniki, kakor kovarji t. d., pri čemer je seveda pozabil na gostilne. Hotelir Kenda pa je trdil, da o resoluciji ni mogoče sklepati, ker nasprotuje izjavi generalnega komisarijata, ki pa seveda ne more biti merodajna, ker bi moral o njej sklepati plenarni svet. Resolucija ni bila sprejeta, ker so nastopili proti njej jara-gospoda in samostojni skupno. Tako so gospodje zopet pokazali svoje srce napram obrtniku, ki nima samo številne družine, temveč je tudi invalid. Z ozirom na to, da je generalni komisariat nastopil na tak brezsrčen, neutemeljen način proti domačinu obrtniku in z ozirom na to, da nimamo nobenih jamstev, da se bo ta krivica popravila in da se ne bodo dogodile nove, nam ne preostaja drugega, kakor da pozovemo vse naše pristaše, naj izstopijo iz zveze za tujski promet, ker nima »v strankarski demokratično-samostojni ustanovi« ničesar iskati. Ako smatra zveza za tujski promet potrebno, uničevati eksistenco domačih obrtnikov, potem moremo odgovoriti samo z bojem proti njej. Naše pristaše pa opozarjamo, naj si za volitve zapomnijo, koliko je liberalni gospodi na povzdigi naše domače obrti.

Dnevne novice.

— Na naslov višjega šolskega sveta. Neki učenec mestne osnovne šole v Ljubljani je pripovedoval doma sledeče: »Mama, kako je bilo danes v šoli grdo! Nekateri dečki so kar med tem, ko je bil g. učitelj srbohrvaščine v razredu, vpili na druge: Čuki, čuki, čuki... in vendar jih g. učitelj ni nič posvaril, tako da so vpricho njega imeli še več korajže.« Mi ne pustimo, da bi v naših šolah vzgajali sovraštvo, zato pozivljamo višji šolski svet, da naredi v tem oziru enkrat konec. Pozivljamo ga, da nastopi proti tistim učiteljem, ki kršijo sklep zborne seje višjega šolskega sveta z dne 23. junija 1921, ki naroča vodstvom, da preprečijo na šolah hujkanje zoper teledovni društvi »Sokol« in »Orel«. Hujkanje v tem oziru je pa tudi to, če zahteva učitelj-sokol od učenca-orla, da ga mora v šoli in grede iz šole pozdravljati s sokolskim pozdravom: »zdravo«. Može v višjem šolskem svetu, ki so tako strogi k natančni proti Slomskovi zvezi, naj vendar enkrat začno pometati pred svojim Uju-pragom!

— »Laž« še vedno dominira v našem javnem življenju,« je zapisalo »Jutro«. Res je to! Saj se je »Jutro« zlagalo, da je na naših slobodih ljudstvo vzklialo: »Srbe na Vrbe!« Počistimo z lažjo v javnosti!

— Grozna nesreča na Rakeku. Vlak, ki je privozil včeraj dopoldne ob enajstih v Ljubljano, je na mestu, kjer preseka državna cesta v Cerknici železniški tir, povozil dve osebi. Starejša, Frančiška Urbas, vdovela posestnica iz Ivanjega sela, župnije unške, je bila hipoma mrtva in popolnoma raztrgana na kosce, mlajša, njena devetletna hčerka Lojzika se pa bori s smrtjo v popolni nezvestosti. Odtrgane imaroke in noge in je dobila brčkone še kako drugo poškodbo. V trenutku, ko pišem to poročilo, imajo revico v čakalnici na Rakeku. — Pokojna Frančiška Urbas je bila vzor krščanske gospodinjice. Nosila je vsako jutro mleko na Rakek, med drugimi tudi k Ševarju, in je kljub zaprtim zatvornicam hotela naglo prekorajiti železniški tir. Izgnili sta se s hčerko-edinko pač enemu vlaku, a prišli pri tem pod drugi, iz Postojne prihajajoči osebni vlak. Pokojna zapušča dva sinova, tretji je pa lani skoro ob tem času podlegel nevarni operaciji. Svetila jej večna luč! — Ponesrečeno deklico so z istim vlakom pripeljali v ljubljansko bolnico. Seveda ni skoro nikake nade, da bi jej rešili življenje.

— Duhovništvo v češkoslovaški republiki. Na Češkem, Moravskem in v Sleziji študira danes v šestih semeniščih razen tujcev 252 bogoslovcev, med katerimi je 121 Čehov in 131 Nemcev. Glede posameznih semenišč so naslednje razmere: Praga 37 (med temi je 23 Nemcev), Kraljevi Gradec 17 (5), Budejevice 14 (11), Litomerice 41 (37), Brno 50 (16), Olumuc 80 (29), Vidnav 13 (10). Pomanjkanje duhovnikov, zlasti med Čehi, se bo v bližnji bodočnosti zelo občutilo.

— Kaj bo s Kruppovimi delavnicami? Vodstvo svetovnoznanih Kruppovih delavnic v Essenu je izjavilo, da bo podjetje obratovalo dalje, kljub zasedbi Essena po francoskih četah, ker bi sicer 54.000 ljudi ostalo brez kruha in zaslužka.

— Iz Šmarja pri Ljubljani nam poročajo: Zadnje božične praznike smo uprizorili Finžgarjevo dramo »Razvaline življenja«. Igra je našemu ljudstvu tako ugajala, da se je dvakrat ponovila, kar je vsekakor častno za avtorja kakor tudi za igralce. Le tako naprej! — Naposled smo le dobili električno razsvetljavo. Ljudem je sicer všeč električna luč, samo to jim ni prav, da bo precej dražja kakor je bilo prvotno rečeno. — Z zidavo nove občinske hiše, kamor se bo vteknilo par razredov ljudske šole, se je prenehalo do pomladi. Kljub temu se trdi, da bo do prihodnjega šolskega leta popolnoma dodelana. — Zima je mila, a deževno vreme ne prija ozimni. Tako ni nikdar za vse prav.

— Poštna novost v Rimu. 9. t. m. so v Rimu otvorili promet s pnevmatično pošto.

— Občni zbor »Gospodstvenega Zvona« se vrši v petek, dne 26. januarja 1923 v Ljubljani v dvorani Mestnega magistrata ob 8. uri zvečer. Člane prosimo za polnoštevilno udeležbo. — Odbor.

— Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani razpisuje službo ravnatelja državnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani. Dalje sta razpisani službi okrožnih zdravnikov za zdravstveno okrožje St. Ilj in Kranjska gora. Interesentje se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

— Mesečnik »Mladik«, edini slovenski družinski list, se more naročiti tudi v upravi našega lista. Na razpolago je prva številka tega lista, kakor tudi položnice. Naročniki po pošti naj se seveda prejšnjemu obračajo naravnost na upravo »Mladike« v Prevaljah. Celoletna naročnina znaša 70 dinarjev.

— Zločinstva Ku-Klux-Klana. V fari Morehouse v Luizijani so našli dva strašno razmesarjena in s posebnimi instrumenti do smrti mučena ter pohabljen trupla. Zločin se splošno pripisuje znani organizaciji Ku-Klux-Klana.

— Samomori. V Zagrebu so se 9. t. m. pripetili trije samomori ozir. samomorilni poizkusi. Znani športnik Ivo Granec se je ustrelil, ker se je sprl z ženo radi športa; ona je namreč zahtevala, da mora nogomet pustiti, a Granec tega ni hotel. — Uradnik v upravi »Slobodne Riječice«, Mijo Jakopac, oče dveh otrok, je izvršil samomor zaradi bolezni, bede in šikan v službi. — Priležnica nekoga delavca Marija Straha, je skočila v vodo, ker jo je ljubimec pognal na cesto ravno v času, ko je imela postati mati.

— Tatvine in vlomi. Posestniku Ivanu Urbasu v Ivanjem Selu je bila ukradena ura s srebrno verižico v vrednosti 4000 K. — V Skočjanu je bilo vlomljeno v trgovino Terezije Komljan. Vlomilci so odnesli blaga in denarja v vrednosti 68.747 K. — Na Studencu pri D. M. v Polju so odnesli tatovi Alojziju Trškano iz njegovega, v zemljo izvrtanega vodnjaka 2000 kron vredno sesalko. — Vlomljeno je bilo v trgovino Ane Jereb v Sori. Vlomilci so Jerebovi povzročili 17.872 kron škodo.

— Čevlje kupujte od domačih tovarnov. Tvrde Peter Kozina & Co. z znakom »P e k o« ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo, Ljubljana, Breg 20. 1322

Štajerske novice.

Š Smola poslanca Drogeniga. V Št. Jurju ob južni železnici so slavili Silvestrov večer. Poslanec SKS Drogenig je smatral to priložnost kot bodoči kandidat propadajoče SKS za primerno v agitacijske svrhe, pa je slabo naletel. Slavil je dobrote centralističnega ujedinjen a in ko je v svojem centralističnem navdušenju prikipele do vrhunca, mu je nekdo zaklical: Dol s centralisti! Tedaj mu je zmanjkalo govorniške niti in jo je v splošno veselost navzočih urno odjadral z odra. Dne 18. marca bo pa zginila z odra svojega političnega teatra celokupna SKS.

Š Smrt pri kartanju. Kolarja Krebsa v Ormožu je med kartanjem v gostilni zadela kap. Bil je takoj mrtev.

Š Konec mariborske občinske mesnice. Kakor poroča »Straža«, je mariborska občinska mesnica likvidirala. Ustanovili so jo socialdemokratski odborniki na račun mestne blaginje in je obratovala od 18. avgusta 1922. Končala je z veliko izgubo. Mesnica in stojnica je stala nad 100.000 K, vrh tega pa znaša dejanska izguba v gotovini okoli 100.000 K.

Zveza delovnega ljudstva sklicuje

protestni shod

v nedeljo, dne 14. januarja 1923 ob 10. uri dopoldne v veliko dvorano hotela Union z edino točko dnevnega reda:

Protest proti zavlačevanju sestave obč. sveta ljubljanskega.

AKCIJSKI ODBOR ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA.

Gospodarstvo.

Dvig tujih plačilnih sredstev.

Ljubljana, dne 11. januarja 1923.

Na današnji zagrebški sklepni borzi so vse tuje valute in devize silno poskočile. In to ne samo takozvane zdrave valute, ampak tudi Dunaj, Berlin in Budimpešta. Berlin je zrastle od 0.85—0.88 Din na 0.95—0.975 Din, medtem ko je na curiški borzi ostal na večerajšnji višini 0.05 (na predborzi v Curihi se je za četrtinko tisočinke zboljšal). V istem razmerju sta zrastle v Zagrebu tudi Budimpešta in Dunaj. — Predvsem pa so se druge devize in valute dvignile. Deviza Curih, ki se je prodajala še včeraj po 17.80—17.85 je danes poskočila do 19 dinarjev, deviza Newyork od 93.50—94 na 97—98 Din, London od 437 na 457 Din, Pariz od 6.25 na 6.80, Italija od 4.58 na 4.90 Din in Praga od 269 na 295 Din.

V Curihi je padla deviza Belgrad od 5.35 na 5.30, Italija se je dvignila od 25.90 na 26.25, Pariz od 36 na 36.35 in Praga od 14.90 na 15.05.

V pobornem prostem prometu je danes popoldne nastopila v Zagrebu majhna reakcija. Vse tuje devize in valute so sicer neznačno — toda vendarle nekoliko oslabele.

Vrtnarsko društvo za Slovenijo.

Sestanek interesentov za ustanovitev Vrtnarskega društva za Slovenijo se je vršil v nedeljo, dne 7. januarja t. l. ob desetih dop. v prostorih Kmetijske družbe v Ljubljani. — Udeležilo se ga je 36 oseb. Navzoči so bili tudi trgovski vrtnarji. Shod je otvoril kmetijski svetnik Rohman, ki je pozdravil navzoče, pojasnil namen sestanka, opisal položaj vrtnarstva v deželi in našteval naloge, ki čakajo bodoče društvo. Navedel je tudi dosedanje korake pripravljalnega odbora, ki grede za tem, da se Vrtnarsko društvo spoji z obstoječim Sadjarskim društvom. Višji sadjarski nadzornik Humek je pojasnjeval potrebo združitve Vrtnarskega in Sadjarskega društva z ozirom na skupne interese, na lažje izdajanje skupnega glasila in na ugodnosti enkratne

letne članarine vseh tistih interesentov, ki bi hoteli in morali sicer pri obeh društvi sodelovati. Tudi izredni občni zbor Sadjarskega društva v Celju se je izrekel soglasno za skupno organizacijo. Nadsvetnik Bukovec je govoril o potrebi organizacije podružnic in o podrobnem delu podružnic, ki se bo tikalo preskušanja semen in novih vrst zelenjave in evetlic, preskrbovanja semen, vrtniškega orodja itd.

Lastnik največjega vrtnarskega podjetja v Jugoslaviji, Džamonja iz Maribora, pozdravlja ustanovitev novega društva v imenu trgovskih vrtnarjev, ker se bo s tem v najširše sloje zanesla pobuda za povzdigo vrtnarstva in sadjarstva. Izmed navedenih nalog povdarja kot prvo potrebo ustanovitev vrtnarske šole v Ljubljani. Spominja se letošnjih vrtnarskih razstav v Mariboru in v Ljubljani in povdarja potrebo prihodnjih takih prireditev. Društvu želi najboljši uspeh.

Šef kmetijskega oddelka Sancin pozdravi zborovalce v imenu vlade, ki ima dolžnost in voljo podpirati snuječe se društvo. Ako bomo narod vzgojili v ljubezni do narave, ga bomo vzgojili tudi v ljubezni do sočloveka. Le v močni organizaciji bo mogoče tudi trgovskim vrtnarjem doseči primerne ugodnosti. — Ing. Lah izjava, da je posebno važna naloga društva, vplivati na to, da se osamosvojimo s pridelovanjem potrebnega semen v domači deželi. Višji sadjarski nadzornik Humek pojasnjuje načrt za organizacijo uprave pri tem društvu. Okrajni glavar dr. Spiller opozarja na nevarnost, ki preti zelenjadnim vrtovom v Ljubljani vsled novega davka na nezazidane parcele. Sprejme se tozadevna resolucija, ki jo priobčujemo na drugem mestu. Nadsvetnik Bukovec pozivlja vse navzoče, naj začno z vso vno mo delati za razvoj novega društva. Zborovanje, ki je trajalo dobri dve uri, se je na to zaključilo s pozivom na udeležbo na občnem zboru dne 2. februarja tega leta.

PROTI DAVŠČINI NA DOMAČE VRTOVE.

Osnovni odbor Vrtnarskega društva za Slovenijo v Ljubljani je predložil na predsedstvo pokrajinske uprave, na mestno občino ljubljansko in na oddelek za kmetijstvo sledečo resolucijo:

Na sestanku dne 7. januarja 1923. pri Kmetijski družbi v Ljubljani številno zbrani zastopniki vrtnarstva soglasno ugotavljajo, da slovensko vrtnarstvo in zelenjadarstvo ne samo ne napreduje, marveč očitno propada in nazaduje, akoravno bi z ozirom na zemljepisno lego Slovenije lahko tvorilo, če ne glavno, vsaj važno in dobičkanosno zemljedelsko panogo. Splošno, celo evropsko znano je zelenjadarstvo ljubljanskih predmestij, Krakovskega in Trnovskega. Le-temu grozi hud, če ne usoden udarec vsled izvajanja naredbe o mestni davščini na nezazidana zemljišča v Ljubljani. Če naredba sama štiti premalo domače vrtove, nje izvajanje pa je sposobno, da jih popolnoma uniči. Odobravamo pametno zemljiško politiko mestne občine, da hoče ubiti nezdruvo špekulacijo s stavbišči, protestiramo pa odločno proti temu, da bi se obdavčili domači vrtniči, ki obstoje in se obdelujejo pri hišah v predmestjih ljubljanskih že desetletja in desetletja, ki dajejo Ljubljani zdravo zelenjavo in tvorijo po večini del eksistence njih lastnikov. Zato zahtevamo:

1. Pokrajinska uprava za Slovenijo naj takoj ukine izterjavanje davščine na nezazidane parcele.

2. Pokrajinska uprava za Slovenijo naj nemudoma odredi revizijo naredbe pokraj. namestnika z dne 21. maja 1922 št. 164 U. I. s sodelovanjem interesentov vrtnarstva v pravcu, da se zaščiti domači vrtovi v čim večjem obsegu ter da se zelenjadni vrtovi ljubljanskih predmestij, ki so se do danes obdelovali v svrhu produkcije zelenjave in vrtnih pridelkov, izvzamejo iz obdavčenja. — Za osnoven odbor Vrtnarskega društva: M. Humek; dr. Fr. Spiller.

g Cene živini na mariborskem sejmu. Na sejmu v Mariboru dne 9. januarja so cene dosegle zopet višino v mesecu avgustu. Zunan po deželi skušajo mesarji cene pritiskati navzdol, med tem ko isti mesarji isto blago v zaklanem stanju v drobni prodaji na umeten način podražujejo. Na sejmih prevladujejo vnanji izvozniki in prekupovalci; tako je kmet navadno opeharjen tudi na sejmu, kjer navadno ni nobene kontrole. Na zadnji sejem v Mariboru so prignali: 1 konja, 110 volov, 306 krav, 5 telet, skupaj 422 komadov. Povprečne cene za kilogram žive teže v kronah: debeli voli 33—36, poldebili voli 29—32, plemenski voli 25—28, klavne krave 24—28, plemenske krave 17—23, krave za klobasarije 10—16, molzne in breje krave 18—24, teleta 34—36, mlada živina 15—30.

g Dohodki lokalne železnice Ljubljana—Vrhnika. Iz poročila o obnem zboru lokalne železnice Ljubljana—Vrhnika posnemamo, da je imela vrhnika železnica dohodkov v letu 1918 189.993.01 K, v l. 1919 564.724.69 K, v letu 1920 1.216.540.16 K a v letu 1921 2.125.936 kron 21 vinarjev. — Ker o bili izdatki v teh letih le malo manjši, zato o kuponih z leto 1919, 1920 in 1921 ne bodo vnovčili.

g Žitni trg na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaškem notirajo žito sledeče cene: pšenica 155—170 čsl. K, rž 115—120 čsl. K, ječmen 130—140 čsl. K, oves 110—120 čsl. K, koruza (stara) 145—150 čsl. K, koruza (nova)

105-110 čl. K. pšenična moka (št. 0) 290-330 čl. K. fižol 150-160 čl. K.

g Izvoz rži iz Češkoslovaške. Na prošnjo poljedelskih in trgovinskih krogov so hoteli izvoziti iz češkoslovaške republike 1500 vagonov rži. A toliko da se je za to izvedelo po deželi, so se takoj začele cene žitu dvigati. Proti izvozu se je izreklo ministrstvo za ljudsko prehrano, češ, da ne prevzame nobene odgovornosti za javno prehrano in z obzira nastalo druginjo. Svoj ugovor je minister podprl z dejstvom, da se je leta 1922. za 2.005.984 q rži manj pridelalo kakor lanske leto. Predlanski rženi pridelek je namreč znašal 13.649.358 q, lanske pa jedva 11.633.401 q.

g Koliko pokadijo na Češkem. Praga, 11. jan. (Izv.) V češkoslovaški republiki so l 1922 pokadili na tobaku 705 milijonov Kč.

g Kriza v češki tekstilni industriji. Praga, 11. jan. (Izv.) Izvozna delniška družba češkoslovaške tekstilne industrije je sklenila likvidirati radi veliki krizni izgub in insolvent v Jugoslaviji. Družba je prisiljena prežigosati svoje delniško glavnico od 2 milijonov na 1 milijon Kč. Skupna izguba znaša 1,7 milijona Kč. Člani upravnega sveta so se izjavili pripravljeni kriti izgubo, ki presega glavnico, vendar česar bo došlo do izvensodne poravnave.

g Uvozna carina na poljedelske pridelke na Češkem. Praga, 11. jan. (Izv.) Češkoslovaški ministrski svet bo sklepal po predhodnem posvetovanju ministra za kmetijstvo z odborom petorice o uvedbi uvozne carine na poljedelske pridelke. Uvozna carina na pšenico in žito bo znašala 45 Kč. na moko pa 90 Kč.

BORZA.

Zagreb, dne 11. januarja 1923. (Sklep.) Devize: Pešta 3,75-3,80, Berlin 0,95-0,975, Italija 4,86-4,90, London 452,50-457,50, New York 97 do 98, Pariz 6,75-6,825, Praga 2,87-2,95, Dunaj 0,14 do 0,1425, Curih 18,75-19, Bukarešt 52-54.

Curih, dne 11. januarja 1923. (Sklep.) Devize: Pešta 0,20, Berlin 0,05, Italija 26,25, London 24,68, New York 528,25, Pariz 36,35, Praga 15,05, Dunaj 0,0075, Bukarešt 2,75, Sofija 3,50, Belgrad 5,30, Varšava 0,02%, Holl. 209,75. Valute: n. a. krone 0,0076.

Ljubljanske novice.

Ij Šentjakovski Orel. V nedeljo 14. t. m. bo obhajal šentjakovski Orel desetletnico svojega obstoja s skupno sv. mašo v župni cerkvi sv. Jakoba, ob pol 8. uri zvečer pa bo telovadna akademija v šoli na Grabnu. Predprodaja vstopnic za akademijo je pri trvdki I. Lindtner, sv. Florjana ul. št. 11.

Ij Izvrstna ulična razsvetljava je bila v sredo zvečer po Ljubljani. Plinove svetilke so komaj še brlele. Zadnji plinovni svetilki na Krakovskem nasipu pred polje. stražnico je pa sploh že zmanjkalo plina. Električna od Trnovskega pristanišča do polovice Opekarske ceste in v stranskih ulicah sploh ni gorela, zato je pa na drugi polovici Opekarske ceste, Konjušni ulici, Jeranovi ulici, Pred Prulami in na Prulah gorela večer cel dan. Mnenja smo, da ako je voznik odgovoren policiji, ako nima luči, ravno tako bi bil moral biti odgovoren policiji tudi tisti, kdor ima oskrbovati polnično razsvetljava. Nesrečo lahko zakrivita oba.

Ij V Rokodelski dom vabi svoje prijatelje prosveta frančiškanske župnije v nedeljo 14. t. m. ob pol 7. uri zvečer Na sporedu sta dve šaljivi igri in še marsikaj za kratek čas. Dobila se bodo jedila in pižlate.

Ij Društvo jugoslov. medicincev v Ljubljani priredi dne 20. januarja v veliki dvorani Unions svoj zabavni večer pod pokroviteljstvom gospe dr. Bleiweis pl. Trsteniške, v prid svojih društvenih knjižnic. Društvo si je nadelo nalogo, da preskrbi svojim članom za študij potrebne knjige, ki si jih sami vsled vedno naraščajoče druginje ne morejo preskrbeti in da jim nudi na ta način prvi pogoj za uspešni študij. Zato se obrača odbor predvsem na naše g. zdravnike, kakor tudi na ostale, ki jim je na srečo dobrobit in razvoj naše fakultete ozir. univerze, da se v kar največjem številu udeležijo našega večera, ozir. da gmotno pripomorejo, da bo moglo društvo nalogo, ki si jo je nadelo tudi izvršiti.

Ij Načelstvo društva tobačnih trafikantov v Ljubljani vabi vse trafikante na važen sestanek, ki se vrši v nedeljo 14. januarja 1923 ob 2 uri popoldne v gostilni pri »Zlati ribici«. Vhod iz Stritarjeve ulice.

Ij Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo obvešča, da se vrši društveni občni zbor v sredo, dne 24. januarja 1923 ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma z nastopnim dnevnim redom: 1. poročilo funkcionarjev, 2. sprememba društvenih pravil, 3. določitev članarine za leto 1923, 4. volitve, 5. slučajnosti. Društveni člani se naprošajo, naj prinesejo članske legitimacije s seboj, da se izkažejo, da imajo na obnem zboru voljno pravico.

Ij Nov maksimalni cenik za dimniškarska dela v Ljubljani. Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, je določilo z razpisom z dne 28. decembra 1922, št. 7928, nov maksimalni cenik za dimniškarska dela v Ljubljani. Ta cenik se dobi v mestnem ekspeditu proti plačilu stroškov.

Ij Neusmiljeno trpinčenje živali. Dne 9. januarja 1923 je vozil Lovštev mesar Ivan Pregelj po Glincih z dvema voloma voz gnoja. Mlada volička, še nevjena voziti, sta se večkrat ustavila, kar je Preglja tako razjutilo, da je z gnojnimi vilami neusmiljeno pretepaval volička, kar je povzročilo glasno ogorčenje mimoidočih ljudi.

Ij Politijska kronika. Ker je izvršil približno 10 goljufij, je policija aretirala sobnega slikarja Franca Hlebsa in ga izročila sodišču. — V noči od 9. na 10. t. m. je skušal neznan vlomilec vlomiti v poslopje glavnega kolodvora v zaklenjeno pralnico gospe Elze Hofman, toda vlom ni mogel izvesti. — Košara s 150 jajci, vredna 1100 K, je bila v Dalmatinovi ulici ukradena Julijani Krizajevi iz Stare Loke. — Ključ glavnih vrat Hlebsa je bil ukraden. — Posesniki Cehbauer v Vodmatu je bilo ukraden 6 kg mila, vrednega 300 kron. — Večja množina obteke je bila ukradena iz lope za Bežigradu čuvaju Jakobu Petrovcu.

Prosveta.

pr Kurz iz zgodovine umetnosti. Tretje predavanje drja V. Moléta o umetnosti cesarskega Rima se vrši v soboto 13. t. m. v sejni dvorani bivšega deželnega dvora. Vstopnice pri vodu.

pr. Ruska predavanja. Uprava ruskega odbora priredi v januarju in v prvi polovici februarja več javnih predavanj. Dobitek teh predavanj je namenjen za rusko knjižnico in za revne ruske dijake v Ljubljani. Predmet predavanj bo: 1. Legenda o papežu Silvestru II in njen pomen za zgodovino evropske kulture (Univ. prof. N. M. Bubnov); 2. Bogoslovje, evrazijci in materijalna kultura (Univ. prof. A. D. Bilimovič); 3. Krogotek ogljika v življenju naravi (Docent E. I. Kanski); 4. Pomen sprejema krščanstva v življenju Slovanov in z njim grško-rimske kulture (Univ. prof. Jasinski); 5. Ruska cerkev v današnjem času in v bližnji bodočnosti (g. N. T. Jezerski); 6. O molekularni energiji (g. V. S. Isajevič); 7. Revolucija v ruski poeziji (g. N. Preobraženski). Dve zadnji predavanja bodoča v slovensčini, ostala pa v ruščini. Prvo predavanje (prof. Bubnov) je bilo 5. januarja; drugo (prof. Bilimovič) bo 14. januarja ob 14. popoldne v veliki dvorani univerze in tretje 18. januarja ob pol 8. zvečer v realki. Čas in mesto drugih predavanj bomo naznanili pozneje.

pr Književno umetniški konkurz Umetniškega odeljenja končan. Umetniško odeljenje ministrstva prosvete razglašča, da je književno umetniški konkurz končan in rezultat konkurza objavljen. Vsi avtorji, ki so se udeležili konkurza, se opozarjajo, da pridejo osebno po svoja dela v Umetniško odeljenje ali da pooblastijo koga v Belgradu, da to stori, ker Odeljenje ne more vsakemu posebej vročiti rokopisa.

pr Sinfonični koncert »Zveze godbenikov« s sodelovanjem pianista A. Trosta pod vodstvom Nika Štritofa je bil prvovrsten glasben dogodek. Šlo je pred vsem za Štritofa kot dirigenta in Trosta kot pianista. Štritofa smo doslej slišali enkrat — pri matičnem koncertu — in zelo pazno poslušali. To pot se je vtis, ki smo ga takrat dobili: da prvič čisto natančno ve, kaj je v skladbi, in kje treba zagrabit, in kako podati, da pa — drugič — um te zaznave takoj sporoča srečo, ki se jih s čuvstvom oklene, jih použije, presnuje in tako polne žive gorkote vrača: ta prvotni vtis se nam je razvil v prepričanje. Zato ni nič čudnega, če je bilo vse jasno, tekoče, vodilne misli plastično izražene. Tudi zunanja ponaša je na obziren, dasi izrazit način dokumentirala živo čuvstvo, ki se je naravno iz njega oblikovalo. Dr. Čerin in Jeraj sta dobila v Štritofu vrednega, čuvstvenega, ognjevitiga vrstnika.

Anton Trost je Ljubljancem že znan, poročevalcu menda le iz konservatorijskih let, zato je bil na moč presenečen nad njegovim bajno dovršenim igranjem. Saj mu klavir poje z ogromno brezbrežno orgelsko polnostjo; in čuda zopet, kolike mehko je zmogel, ta ponavadi tako mučni, surovi dinar, brezčutni rokodelci, pod prožno, rahločutno umetniško roko! Resnično, da se ne moremo domisliti, kdaj bi bili klavirski koncert z orkestrom laže in rajši poslušali kot ta, nepričakovane užitka polni večer. Le prepogosto smo imeli pri takih prilikah — od prvih začetkov že — občut, da se borita dve nedružljivi prvini, dve vsakebi težeči, v več ali manj nasilno zvezo pritirani samostojni, prerazlične osebnosti. Ta večer smo, kot malokdaj čutili, da resnični umetnik tudi ta nepremostljivi prepad aljajno premoste. Vtis prvovrstnega igravca, do zdaj pri nas neprekošenega, je s pridejano Čajkovskega balado samo še utrdil. Nismo čutili udarca, ampak samo moč, moč, moč kot tako. — Oba umetnika je občinstvo odlikovalo z obilno zaslužno pohvalo; plosk je bil zlasti po Čajkovskega klavirskem koncertu, kjer sta izvršila oba ogromno nalogo, kar glušeč.

Orkester sam je igral ljubko V. Novakovo »Slovaško suito«, ki se je mudila »V cerkvi« v mističnem čuvstvu polnetega žara, ko skrivnostna zavest božje bližine uspada nižjega človeka, da se začne udejstvovati človekov drugi »jaze«, njega boljše, plemenitejša plat. »Med deco« smo se radovali bujnih domislekov polnega čebljanja in radostnega gostoljenja; in se divili kako je znal pričarati na ta, na večno radost in neprestani raj umerjena lica resnobno in dahniti v velike, razprte oči kar skoro grozo, in nas vse prestaviti v čudno ljubeč pravljico svet. »Zaljubljenca« sta se oglašala z romantično, neprestano se vračajočo temo, kakršnih je bil poln naš Rihar, Mašek. »V noči« je plaval hrepeneča, daljna posem, nad njo se vila rahla meglica, zemlja nam je izginala pod nogami (brez violonov). Morda bi bila pesem še lepša, še bolj hrepeneča, če bi se bila izgubljala v še večje dalje in bi se bila meglica razgrnila v še prozornejšo tenčico.

Čajkovskega klavirski koncert v b-molu je poln ognja, ki se mestoma razliva v boleče čuvstvo, da pri srečaskeli. V vseh delih je velik, tudi »Semplice« je samo na videz smplice — preprosto, pa je tiste vrste preprostost, kakor nas tako zase pridobiva pri ljudeh, v življenju mnogo izkušanih, v čuvstvanju umirjenih, polnih globine in blagosti, preprostost, ki ne izvira

iz plitve površnosti, ampak iz brezdanjih globin.

Za Dvořákov II. simfonijo nam je kar žal, da je nismo mogli več s polnim zavzemanjem slediti; živelj tudi ne preneso vsega, kar bi človek rad (koncert je trajal skoro do 11. ure). Dvigala nas je pa vendar njegova odlična izrazitost, njegov plastični ritem s svojimi anomalijami, samosvoja melodika s ponosno »splendide isolation« v zapadno evropski glasbi, in z večsili trmasto doslednim kontrapunktom. K.

* Ne vem ali se brezobzirna razvada, da se obiskovalec proti koncu koncerta sredi igranja začno gnesti skozi stoječe poslušavce in izginjati v garderobo — ne vem, ali se ta razvada še le začne, ali končuje. Če se končuje, naj se takoj, če pa se začne, odkrito povejmo, da ni v korist naši glasbeni, še manj naši srčni kulturi.

Ministrstvo za socialno politiko očitno kršilo zakon.

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. II, je dne 4. januarja 1923 izreкло sodbo, katere je silno zanimiva in naravnost uničujoča z ozirom na politiko, katero je bil uvedel v ministrstvu za socialno politiko bivši minister dr. Gregor Zerjav.

Sodni svetnik dr. Gradnik je navedeni dan razpravljaj o tožbi, katero je vložil po dr. Natlačenju univerzitetni honorarni profesor inženjer Ciril Juvan proti trgovcu z avtomobili Florjančiču, katerega je zastopal dr. Zirovnik.

Dr. Natlačen je opisal dejansko stanje nekako takole: Inž. Ciril Juvan je nastavljen na tehniški visoki šoli v Ljubljani kot honorarni profesor od jeseni 1921 dalje. Ko je sprejel mesto honorarnega profesorja, je stanoval v Kosezah, katero stanovanje je moral spomladi zapustiti. Stanovanjski senat mu je z razsodbo z dne 4. avgusta 1922 št. VII, 15409/22 dodelil stanovanje Scagnettijevih dedičev v Selenburgovi ulici št. 6 in sicer tako, da naj deli stanovanje, obstoječe iz 5 sob z dr. Skubicem. Florjančič se je pa kljub razsodbi stanovanjskega senata kratkoma uselil v inž. Juvana dodeljeno stanovanje in onemogočil izvršitev po stanovanjskem senatu odredene dodelitve stanovanja. Florjančič se je tudi pritožil na ministrstvo za socialno politiko. Čeravno pritožba ni imela odločilne moči, je stanovanjsko oblastvo izvršile razsodbe stanovanjskega senata odločilo dalje, da minister za socialno politiko pritožbo reši. Minister za socialno politiko je pritožbi ugodil in prisodil stanovanje Florjančiču. Sodni svetnik dr. Gradnik je ob tej priliki ugotovil malenkostno zanimivost, da dr. Zerjavova rešitev ni bila datirana. Inž. Juvan se je moral začasno naseliti v stanovanje na Rimske cesti št. 9, katero stanovanje je stanovanjski urad dodelil mestnemu učitelju Pavliču in pozval inž. Juvana, naj stanovanje izprazni, ker bi se sicer stanovanje prisilno izpraznilo. Svojim učencem se ima inž. Juvan zahvaliti, da se to tudi ni zgodilo, ker so organizirano nastopili za njega in izjavili, da bodo deložacijo svojega profesorja, če treba, tudi s silo preprečili. Končno je dr. Natlačen zahteval, naj Florjančič precej izprazni stanovanje.

Po izjavljih Florjančičevega zastopnika dr. Zirovnika je razglasil deželnosodni svetnik dr. Gradnik sodbo: »Florjančič je dolžan precej izprazniti in inž. Juvanu izročiti stanovanje v Ljubljani v Selenburgovi ulici št. 6 in plačati pravdne stroške, odmerjene na 411 dinarjev.

Deželnosodni svetnik dr. Gradnik je v razlogih med drugim navajal: Florjančiču je bila nedopustnost njegovega dejanja dobro znana, ker se nahaja na odloku stanovanjskega senata, kateri je bil tudi njemu dostavljen, tozadevna opomba, da odloča stanovanjsko oblastvo II. stopnje končno veljavno in da soper njegov odlok ni pravnega leka. Zavedal se je torej brezdvomno, da stanovanje, v katero se je vselil na lastno pest, vkljub temu, da je vložil nadzorstveno pritožbo, ne sme obdržati in da s svojim postopanjem povzroča inž. Juvanu materialno škodo. Tu ni mogoče govoriti samo o malomarnosti ali opustitvi tiste skrbnosti, ki jo je pričakovati od vsakega človeka običajnih lastnosti ali sposobnosti, ampak naravnost o hudobni nameri, ker je povzročil vedoma in hote škodo.

Spričo okolnosti, da je ministrstvo za socialno politiko s svojim odlokom naknadno to stanovanje dodelilo Florjančiču, nastane samo vprašanje, ali je vkljub temu tudi zdaj podana njegova krivda? Tudi to vprašanje je treba potrditi. Ministrstvo za socialno politiko je namreč s svojim odlokom očitno kršilo zakon. Četudi določa § 35 stanovanjske naredbes, da izvršuje ministrstvo vrhovni nadzor nad stanovanjskimi oblastvi, ne sledi iz tega, da ima pravico razveljavljati ali brezuspešiti razsodbe stanovanjskega senata, ki odloča končno veljavno in zoper čigar odlok ni nobenega pravnega leka (§ 37 stan. prav.). Z zakonom z dne 30. decembra 1921 o stanovanjih pa je tudi prejšnji stanovanjski pravilnik dobil zakonito moč, zato so odločbe pravilnika smatrati kot določbe zakona. Pravice, pridobljene z očitnim kršenjem zakona — četudi s pomočjo državnih oblasti — pa ne morejo v pravni drinavi služiti nikomur za osnovo in opravičilo dejanj, s katerimi posega v istotako po zakonih pridobljene pravice drugih.

Turistika in sport.

Koča na Vel. Planini, 1508 m nad Kamnikom je otvorena, oskrbovana, in nudi turistom sledeča okrepčila: čaj, kava, juha, konzerve, salame, kranjske klobase, žgance in vino — samo kruh naj prinese vsak sam seboj. Znižane pristojbine uživajo člani SPD in JZSS, ako se izkažejo z izkaznico iz leta 1923. — Poj do koče je izgažen, smuka ugodna. (TPR.)

Učiteljski vestnik.

Seja Slomškove zveze bo v nedeljo, 14. t. m. ob 3. uri popoldne v tajništvu, Florjanska ulica št. 7-II. Vabljeni tudi vsi predsedniki podružnic. S.

Orlovski vestnik.

Orel Krakovo—Trnovo. Darov ob pol 8. uri v lokalu Konjušna ulica 7 reden fantovski večer, obvezen za vse člane. Na sporedu zanimivo predavanje br. Jožeta Pirca.

Orel Krakovo—Trnovo priredi v nedeljo, 21. t. m. ob pol 8. uri zvečer v telovadnici na Cojzovi cesti (Graben) naraščajoča akademija z zanimivim sporedom. Vsi prijatelji orlovske misli vabljeni!

Mladost l. 1922 (XV. letnik). V l. 1922. je Mladost, primerno velikemu razvoju orlovske organizacije, postala ugleden, mnogo čitan mesečnik, glasilo slovenskih Orlov in Orlic, ki ima nalogo pred vsemi drugimi štativnimi publikacijami Orla podajati duševno hrano naši katoliški mladini. Na 190 (+ 20 na platnicah) straneh je objavila 17 načelnih, 13 organizatoričnih, 23 vzgojnih, 6 izobraževalnih in 8 tehničnih člankov, lepo povest, 7 pesmi, 55 slik, obširne podatke o drugih sorodnih organizacijah doma in v svetu ter dopise iz odsekov Orla. Tudi inserate je zopet objavljala po dolgih letih (1914). Umetniško opremo ji je podaril g. prof. Gašpar Porenta (št. Vid). Krog sotrudnikov je bil majhen, vendar zaznamuje kazalo tudi enega vseučil. profesorja in enega višjega zdravnika. Naročnikov je imela Mladost v l. 1922 še vedno le 2300, a bralcev že nad 8000. Zato se začnejo zanj zanimati tudi inserente in Slov. Narod je opozoril nanjo 10. jan.

»Orlice« za januar (4. šte.) je izšel in je že razposlan. Uredništvo in upravnštvo: Ljubljana, Ljudski dom.

Poizvedovanja.

Nišlo se je nekaj denarja na cesti Kranj—Ljubljana. Dobi se ga pri Francetu Črnilecu, pošta Naklo pri Kranju.

Pri veselicah in koncertih v »Unionu« so bili od 31. decembra l. l. dalje, najdeni sledeči predmeti: 1 ženska očala; 1 ženske bele rokavice; 1 doza s cigaretami in 1 majhen ključek. Predmeti se dobe v garderobi »Uniona«, oziroma pri I. Frasu, Kongresni trg 2, III. nad.

Ne zabimo vložiti napovedi o dohodnini. To se mora zgoditi pred koncem januarja sicer zgubimo pravico do vložitve in nas davčna oblast sama obdavi. Za sestavo te napovedi je neobhodno potrebna knjiga: Zun. Dohodnina. Knjiga je lahko umljiva in opremljena z praktičnimi vzorci. Olajšala bo delo in prihranila marsikaj na davčnih izdatkih. Malokomu so namreč znane določbe glede dovoljenih odbitkov, katere mora v napovedi uveljaviti, da se mu dovolijo olajšave in znižja davčni postavek. Knjiga velja Din 8.—, po pošti 1 dinar več. Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. — Istotam se dobi tudi knjižlica: Kakšne neposredne davke imamo in kako jih plačujemo. Cena 4 Din, po pošti 1 dinar več.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Obiln. mete. v mm	Temper. v C	Relativ. vl. v %	Nebes. vetrov	Umerjenost v mm
10. I. 21 h	435,2	3,3	0,8	jasno s. zap.	
11. I. 7 h	733,6	3,9	0,8	obl.	2
11. I. 14 h	731,4	4,6	0,9	obl.	

Soliden gospod IŠČE

meblovano S O B O.

Plača dobro. — Ponudbe pod: »PLAČA DOBRO« na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg št. 3. 186

BLAGAJNIČARKA

izurjena, išče mesto v večji restavraciji. Naslov pri upravi lista pod številko 205.

Kuharico,

ki bi opravljala tudi vsa druga dela, iščem takoj. Plača 800 K mesečno. Pisati na naslov: VERA TOMIC, sooproga državnega odvjetnika, OSIJAK L. Jägerova ulica. 144

Strojnika in gaterista išče Parna žaga

za takojšnji nastop. — Ponudbe pod: »A. Z. 164« na upravo lista.

Kuharica

ki bi opravljala tudi vse druge hišne posle, iščem za dve osebi. Plača 800 K mesečno. — Ponudbe na naslov: SOFJA DR. SIMONOVICA, Osijek L. Aleksandrova ulica 14. 166

ZANESLJIV MLADENIČ, krščanskih načel, praktičen za vse ali vsaj nekoliko mizarstva zmožen, dobi v Ljubljani takoj

službo oskrbnika.

Naslov pove upravnishvo lista pod št. 184

Sprejmemo

dobro moč za pisarno

(žensko ali moško) nekaj MEHANIKOV in KLJUČAVNICARJEV. «TRIBUNA», Ljubljana, Karlovska cesta 4

CEMENTNO

STREŠNO OPEKO

Izdelano iz prvovrstnega Splitskega cementa in čistega ostrega peska, ima napredaj PETER LACKNER, G. Mozeli — Kočevje. 169

Luksusne čevlje

SALONSKE, PLESNE in PROMENADNE. Vam najfineje po Vaši meri izdelata

JANKO KOS, čevljar,

Rožna dolina 178 pri Ljubljani.

Globoke potrjene srcem naznanjamo, da nama je umrla najina iskreno ljubljena hčerka oziroma sestra

Verina Sabina

v neži dobi 4 mesecev in odhitela med nebeske krilate.

Pogreb pojde jutri ob 2. uri pop. iz hiše žalosti, Knezova ulica št. 225.

Sp. Šiška, 11. januarja 1923.

Zalujoča mamica in bratec Dragar.

Sprejemem nekaj boljših gospodov

na dobro hrano.

Naslov pri upravi pod številko 226.

Več kanarčkov in kanarink

je napredaj. — Več povedo: Zelena jama št. 124, I. nadst., desno. 175

PSA - ČUVAJA

prvovrstnega, kupim. Ponudbe na upravo lista pod številko 199.

Imam v zalogi 80 vagonov

bukovih DRV

suhih in napol suhih. Nekaj tudi mešanih. Oddam jih v mali in veliki množini. Imam udi tesan in stavbi LES. Cena zmerna. Dalje imam napredaj 3 BENCIN-MOTORJE, 3-8-15 PH. A. Sedlar, Novo mesto.

Napredaj je peč

(Schillingov sistem), skoro nova. — Naslov v upravi lista pod številko 209.

ENONADSTROPNA

TRGOVSKA HIŠA

v Ljubljani je napredaj za 185.000 dinarjev. — Naslov pove uprava lista pod številko 223.

KRATEK KLAVIR

dobro ohranjen, prodam za 4000 Din. — Poljanska cesta št. 54, vrata št. 19.

350 m POCINKANE CEVI, v velikosti 1/4 in 200 m POCINKANE CEVI, 1 cola svetlobe,

napredaj po nizki ceni.

FRAN PEZDIR, BREZOVICA 27.

Poravnajte naročnino!

Sukno

za promenadne in sportne obleke v bogati izbiri

A. & E. Škoberné Ljubljana Mesni trg 10

Ljutomerška vina

letnik 1921 in 1922

po zelo ugodnih cenah ima v zalogi

L. Petovar, Ivanjkovci

lastnik vinogradov v Jeruzalemu.

Ivan Slokan

mestni zidarski mojster,

Ljubljana,

ŠTUDENTOVSKA ULICA ŠT. 7.

Izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela, po danih in lastnih načrtih.

„Vesna“

Brata Pohlin in drug,

TVORNICA VLASNIC, RINČIČ

in KLJUKIČ za ČEVlje,

LJUBLJANA I, poštni predal 126

sprejema vsa naročila, ki se takoj in v vsaki množini izvršujejo. — Zahtevajte cenik in vzorce. Pri večjih naročilih popust.

Oddam večjo

MEBLIRANO SOBO

z 2-3 posteljama na periferiji mesta, 1 četrt ure od glavne pošte Najraje kakemu zakonskemu paru, ki naprej plača. Naslov pove uprava lista pod številko 228.

Kostanjev les

deske in tesan les

kupuje po ugodnih cenah ter

prosi pismene ponudbe

ERNEST MARINC

Celje, Kapucinska ulica 3

183

Jekleno pločevino

4 do 7 mm moči, nad 80 mm širjave. Kupi A. TOMŠIČ, Verd, Vrhnika. 183

ERMAN & ARHAR

mizarstvo, št. Vid nad Ljubljano št. 4 ima napredaj po nizki ceni

3 spalne oprave.

kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih. Naftolmazilo, ki je brez duha in ne maže perila. 1 lonček za 1 osebo po pošti 7 Din. pri TANKOČI, lekarna Ljubljana, Slovenija.

Prodaja po znatno nižanih cenah:

zimsko perilo, pletene jopice rokavice, nogavice itd.

A. Sinkovič nasl. K. Šoss Ljubljana, Mesni trg 10.

Nosite zaradi njihovih velikih prednosti

PALMA

kačuk potpetnike in potplate

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 4 dinarje.)

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Ivan Bogataj, konces. elektrotehnično podjetje, Sv. Petra cesta 30.

KLEPARJI:

Remžgar & Smerkol, Florijanska ul. 13

Produktivna zadruga deparjev, inštalaterjev, koflarjev in krovcev v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 28.

Korn T., Poljanska cesta št. 8.

KLOBUKE in TELOV. POTREBŠČINE:

Kumover Ivan, Stari trg št. 10.

KONFEKCIJSKA TRGOVINA:

Olup Josip, Pod Irančo.

MEHANIČNA DELAVNICA.

Pisalne, računske, razmnoževalne druge pisarne, stroje popravlja in pravi. Ludovik Baraga, Šelenburgova ul. 1

PARNA PEKARNA:

can Schreyer nasl. Jakob Kavčič, Gradisce št. 5.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:

Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2

SPEDICIJSKA PODJETJA:

»Orient« d. d., Sodna ulica 3, Tel. 463.

Ranzinger R., Cesta na juž. železn. 7-9.

TRGOVINA Z ŽELEZNINO:

Sušnik A., Zaloška cesta št. 21, Ljubljana

TRGOV. Z DEŽNIKI IN SOLNCNIKI:

Mikuš L., Mesni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:

Erjavec & Turk pri »Zlati lopati«, Valva-

zorjev trg št. 7.

ZALOGA POHIŠTVA:

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta št. 17.

Oglas.

Prema rešenju Gospodina Ministra Pravde od 1. januara 1923 god. — S. Br. 35, Odsek za sekvestre izložiće na dan 5. februara ove godine prodaji putem ošertalne licitacije

celokupnu pokretnu i nepokretnu imovinu fabrike šećera u Beogradu na Čukarici.

Prodaja obuhvata celokupnu fabriku šećera na Čukarici sa celokupnim njenim pripadnostima, zgradama i postrojenjima, zemljištima i pokretnošću — onako i onoliko koliko se i kako se sada nalazi na licu mesta.

Imovina se sastoji prema popisu iz 1919 god.:

1. iz zemljišta u veličini 17,5 hekt.;
2. gradjevina, zgrada i kanala za plavljenje repe;
3. mašinskih postrojenja;
4. ručnog magacina;
5. raznog materijala;
6. železničke pruge normalnog koloseka od glavne pruge do fabrika.

Oferiti pismeni primaće se u Odseku za sekvestre Ministarstva Pravde, Knjeginje Ljubice ul. br. 14, III. sprat, označenog dana za vreme kancelarijskog rada do 17. časova, koja će izvršiti otvaranje podnetih oferta u prisustvu oferanata ili njihovih zastupnika.

Oferiti imaju biti zapečaćeni i snabdeveni propisanim takse-
nom markom, i na zavoju, pored adresa, da stavi: »oferat za fabriku šećera u Beogradu na Čukarici«.

Početna je cena za licitaciju 20.000.000 dinara.

Svaki ponuđač dužan je položiti pre ili na dan licitacije kauciju od 10% od početne cene u gotovom novcu ili državnim ili državom garantovanim hartijama od vrednosti, a komisiji za izvršenje prodaje pri predaji oferta podneti originalnu priznanicu o položenoj kauciji.

Kaucija se polaže kod V. sekcije Odseka za sekvestar Ministarstva Pravde — Odeljenju za rukovanje neprijateljskom imovinom. Po odobrenju prodaji kupac odmah polaže polovinu kupovne cene, a drugu polovinu u roku od godina dana.

Isplatu druge polovine izlicitirane cene kupac je dužan osigurati, pored položene kaucije još i garantnim pismom jedne od prvoklasnih banaka domaćih, zato je svaki ponuđač dužan da u ofertu označi, u kojim rokovima misli drugu polovinu kupovne cene isplatiti i na koji način do isplate, misli tu sumu da obezbedi.

Nadmetači se mogu biti lica izuzeta po čl. 40. Uredbe o imovini neprijateljskih podanika, zato je svaki ponuđač prilikom predaje oferta dužan podneti dokaze o podobnosti da može licitirati.

Prodaja važi kad je odobri Gospodin Ministar Pravde.

Detaljnji uslovi, mogu se videti svakog radnog dana za vreme kancelarijsko u Odseku za sekvestre, Knjeginje Ljubice ul. br. 14 (III. sprat), a popis imovine kao i sama imovina, koja se prodaje na licu mesta.

Iz kancelarije Ministarstva pravde — Odseka za sekvestre S. Br. 35,

1. januarja 1923 godine. Beograd.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 10

(v lastni palači vis à vis hotela „Union“).

Telefon št. 57.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK. Ekspozitura: BLED.

Interesna skupnost s: Sveopće Znanstveno banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno nad 60.000.000.—

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.